Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען.

MAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען.

נייעס פאלקסבלאט

№ 125 | Łódź, Czwartek, 29 maja 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ב סיון תר״ץ | № 125

Ares Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דייטש=פוילישע האנדעלס=אפמאך

בעשטעטיגט דורכ'ן דייטשען רייכסראט

בערלין, 28 (אטאו) אין רייכס ראט איז היינט אנגענומען געווארען דער האנדעלס-פערטראג מיט פוילען. דער אפמאך איז אנגענומען געווארען מיט 36 שטימען געגען 35 ביי איין אפגעהאלטע-נע שטימע (מעקלענבורג-שווערין).

צוזאמענפאהר פון „צענטראלעוו"-פארטייען

ווארשא, 28. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) פון די קרייזען פון צענטראלעוו זאגט מען מיט, אז אין אויגוסט וועט פארקומען אן אלגעמיינער צוזאמענפאהר פון צענטראלעוו-פארטייען, פ.פ.ס, אין ווינזואלעניע, פיאסט, פויערים-פארטיי, כ.ד. און רעכטע נ.פ.ר.) ס'וועט בעהאנ-דעלט ווערען די איצטיגע פאליטישע לאגע און די טאקטיק אין סיים.

אויפרייס אין א טונעל

מיט 30 מענשליכע קרבנות

בוקארעשט, 28 (אטאו) בעת דער לעשונג פון דער שרפה אין מארעני איז מיטוואך פארגע-קומען א שווערער גאז אויפרייס, בעת 50 ארביי-טער האבען זיך געפונען אין טונעל. 3 אינזשינירען און 26 ארבייטער זענען פערוואונדעט געווארען, 1 איז דערהרגט געווארען און 20 האבען זיך געראטעוועט.

היישעריקען אין איראק

אייזיאוינער אנטלויפען פון די וואוי-נונגען און בעהאלטען זיך אין פעלד

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.) פון באגדאד טיילט מען מיט, אז צו איראק האבען זיך בעוויזען היי-שעריקען, וועלכע מאכען אן גרויס שאדען.

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.) אין מעסאפאטא-מיען האבען זיך ווידער בעוויזען היישעריקען. זיי האבען בעדעקט 2 דערפער אין איראק און אין פערלויף פון 2 שעה האבען זיי נאקעט גע-מאכט די ארומיגע פעלדער.

די היישעריקען האבען זיך געלאזט אין די הייזער, אזוי, אז די איינוואוינער זענען מיט דעם פערמעגען אנטלאפען פון די הייזער און געפינען זיך אונטער'ן הימעל.

סעסיע פון ראט פון הסתדרות העובדים

ירושלים. 28. (יט״א טעלעגראפיש) היינט עפענט זיך די 4-טע סעסיע פון ראט פון הסתדרות העובדים צווישען אנדערע וועט אויך בעטראכט ווערען דער קאנפליקט אין כפר סבא.

געמישטע פויליש=דייטשע קאמיסיע

אנגעהויבען די אויספארשונג ארום דעם שיסעריי אויף דער פויליש-דייטשער גרעניץ

בערלין, 28 (א. ט. אג.) אפיציעל ווערט מיט-געטיילט, אז ס'איז בעשטימט געווארען א געמישטע קאמיסיע אויף אויספארשען דעם פאל ביי דער דייטש פוילישער גרעניץ. די קאמיסיע בעשטעהט פון אויבערפערטרעטער פאר איבערשלעזיען ד״ר לוקאשעק, פון לאנדראט פון מאריענווערדער — אלמער, אויספארשונגס-ריכטער דאס ווארשאווער אפעלאציע-געריכט ד״ר לוקסעמבורג און דער סטאראסטע פון קר"ז מעווע — וויס. די קאמיסיע איז זיך היינט צו-זאמענגעקומען און האט אנגעהויבען איהר ארבייט.

דערמארדעט א יוד צוליב נקמה

ראוונא, 28. (יט״א טעלעפאניש) אין שטע-טעל בערעזשנא איז ערמארדעט געווארען בער

27-יעהריגער יודישער וואגענמאן יונה טאפאטשניק. דער מערדער איז ארעסטירט געווארען. די סיבה פון מארד איז נקמה.

בראזיליען אונטערדריקט דעם אויפשטאנד

פאריז 28. (אטאו) לויט מעלדונגען אויס ריא-דע-זשאנעירא, האט דאס בראזילישע רעגי-רונגס-מיליטער נאך א קאמף פון 54 שעה איינגע-נומען די שטאט סיטיא, אין וועלכע די אויפשטענדיגע האבען זיך זייט עטליכע וואכען פערפעסטיגט. דאס רעגירונגס-מיליטער האט פערלוירען 4 טויטע און 38 פערוואונדעטע.

פראנצויזיש מיליטער דערשטיקט דעם אויפשטאנד אין אינדא-כינא

פאריז, 28. (אטאו) לויט א רעפעשע פון האנאי (אינדא-כינא) האט א פראנצויזישע שטראף-עקספעדיציע אין פוטא פארמשפט צום טויט 82 פערזאנען, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין אויפשטאנד אין הונא, ווייטערע 70 אויפשטענדיגע זענען פער-משפט געווארען אויף אייביגע תפיסה.

3 שפאנישע לופטפליהער געפאנגען דורך נעגערס

פאריז, 28. (אטאו) דריי שפאנישע לופט-פליהער האבען זיך צוליב א דעפעקט אין מאטאר נויט-מוזט אראפגעלאזט אין דער קאלאניע ריא-דעל ארא, וועלכע ליגט אויפ'ן מערב-אפריקאנישען ברעג. די

פליהער זענען געפאנגען גענומען געווארען דורך דער איינגע-בוירענער בעפעלקערונג און פערשלעפט געווארען טיף אין לאנד אריין. ערשט נאך לאנגע זוכענישען האט זיך אײנגעגעבען פעסטצושטעלען וואו די פליהער געפינען זיך. די שפאנישע רעגירונג האט אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען די פליהער צו בעפרייען.

צוגאב-קופאן B

1-טע סעריע

גרויסער פרעמיען-קאנקורס פון „נייעס פאלקסבלאט"

צושטעלען בלויז 10 קופאנען

דער דאזיגער קופאן פערבייט יעדען אנדערען

שנייד אויס דעם קופאן!

אין היינטיגען נומער געפונען זיך די לעצטער א צווייטען

צוגאב-קופאן

וועלכער פערבייט יעדען פעהלענדען צו דער ערשטער סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעס פאלקסבלאט"

די קופאנעס וועלען אנגענומען ווערען אין דער אדמיניסטראציע היינט, דאנערשטאג א גאנצען טאג.

די קופאנעס דארף מען ארייגלעגען אין קאנווערטען אויף וועלכע ס'דארף זיין אויפגעשריבען דער נאמען, פאמיליע און אדרעס פון זאמלער.

אין היינטיגען נומער (זייט 8) געפינט זיך די ערשטע רשימה פון די זוכי בגורל.

די צווייטע רשימה פון די זוכי בגורל ביי דער ערשטער סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעס פאלקסבלאט" וועלען מיר ברענגען אין מארגענדיגען נומער.

די פרעמיעס, בילעטען צו דער גרויסער גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו, וואס קומט פאר דעם צווייטען טאג שבועות, וועלען ארויסגעגעבען ווערען פרייטאג פון 6-12 נ״מ און זונטאג (ערב יום-טוב) פון 12-4 נ״מ.

די צווייטע סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס וועט זיך אנהויבען אין פרייטאג-נומער פון „נייעס פאלקסבלאט"

יין כשר!!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אז וויין דארף זיין גוט, כאטש ער קאסט ביליג עמפפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער וויין און מעהד-פאבריק

א פלאש גוטען ראזינען וויין פון א ¼ ליטער זעהר

צו פאבריקס-פרייזען

נאר 65 גראשען.

מיט אכטונג

וויין- און מעהד-פאבריק „פראגרעס"

2 אלטער מארק 2

Miejski Teatr Letni

16 CEGIELNIANA 16

פון פרייטאג, דעם 30-טען מאי 9 א זייגער אווענד

„מאטקע גנב"

פיעסע אין 3 אקטען פון שלום אש.

איבערזעצט אין פוילישען און רעזשיסירט פון

אנדזשעי מארעק (מארק ארנשטיין)

פרייזען בעדייטענד פערקלענערט!

בעקאנטמאכונג.

צו דער לאדזשער יוד. בעפעלקערונג!

די פערוואלטונג פון פליישער-הורוויניקעס-פעראיין מאכט בעקאנט, אז מיט דער בעגינש פון דער מארקט וועט אויף שבת און יום-טוב געציעל געשחט'ען ווערען און עס וועט זיין אויף שבת און יום-טוב פריש פלייש.

די פערוואלטונג פון פליישער-הורטאווניקעס-פעראיין

פארזשעטשנא 10

7097

1-טע יוד. קאאפ. מעכאנישע לוין-וועבעריי אין לאדז „פראגרעס" פאלודניאווא 52, טעל. 194-34

היינט, ד. 29 מאי ד. י. פינקט. 11 פריה קומט פאר די

פייערליכע ערעפנונג

פון דער 1-טער ייד. קאאפ. מעכאנ. לוין-וועבעריי אין לאדז, אין איינענעם לאקאל פאלודניאווא 52.

אלע אנהענגער און סימפאטיקער פון דער דאזיגער היכ-טיגער זאך, ווערען דערמיט איינגעלאדענט צו קומען.

מיט דרך-ארץ די פערוואלטונג.

7093

ענטדעקט א ריזען פאבריק פון פאלשע דאלארן

ניו - יארק, 28 (א.ט.א.ג.) נאך א לאנגער אנשטרענגונג איז דער היגער פאליציי געלונגען צו ענטדעקען אין ברוקלין א ריזיגע פאבריק פון פאל-שע מטבעות. בעת דער רעוויזיע האט מען געפונען פאלשע באנקנאטען אויף העכער 1 מיליאן דאלאר. די איינארדנונג פון דער פאבריק זענען געווען אויסעראָרדענטליך, אזוי, אז מ'האט געקענט דארט אפדרוקען 50 טויזענד דאלאר א שעה.

3 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

א מיליאן מיט דריי פירטעל ארבייטסלאזע אין ענגלאנד

לאנדאן, 28. (אטאג) דאס ענגלישע אר-בייטס-מיניסטעריום מאכט בעקאנט, אז די צאהל ארבייטסלאזע אין ענגלאנד האט דעם 19. מאי בעטראפען 1 מיליאן 759 טויזענד פערזאן.

א שנעל-צוג ארויסגעווארפען פון די רעלסען

דורך א שטורם-ווינד אין אינדיען

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.) נעכטען נאכמי-טאג האט אין רענקאליין געבושעוועט א געוואלדי-גער ווירבעל-ווינט, וואס האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס. עטליכע דערפער זענען אפגעווישט גע-ווארען פון דער אויבערפלעך. א צוג, וואס איז געגאנגען פון צפון איז אראפגעווארפען געווארען פון די רעלסען. 2 וואגאנעס זענען אראפגעפאלען פון פלאנט, 7 מענשען זענען שווער פערוואונדעט געווארען און 3 זענען דערהרג'ט.

אראבישע דעלעגאציע פארגע-שטעלט איהר שטאנדפונקט

פאר'ן גענעראל-סעקרעטאר פון פעלקער-בונד

גענף, 28 (י.ט.א. טעלעגראפיש). דער גע-נעראל-סעקרעטאר פון דער פעלקער-ליגע דרימאן האט היינט אויפגענומען דעם ירושלים'ער הויפט-מופטי און 2 פארשטעהער פון דער סיריש-פאלעס-טינישער דעלעגאציע. די דעלעגאציע האט פארגע-שטעלט דעם אראבישען שטאנדפונקט אין די א"י-ענינים. שפעטער האט די דעלעגאציע בעזוכט די מאנדאט-סעקציע.

ארום דער עמיגראציע-גזירה

ציוניסטישע קאנפערענץ אין תל-אביב. — יודישע דעלעגאציעס ביי סער סימפסאן און ביים קאמיסאר פון דרום-א"י-דיסטריקט. — פראטעסט פון תל-אביב'ער מאגיסטראט. — סענסאציע פון בערלינער "בערזען קוריער". — פראטעסט פון פוילישע ציוניסטען איבערגעגעבען דעם ענגלישען אמבאסאדאר אין ווארשא

ירושלים, 28 [י. ט. טעלעגראפיש] די שטאט - פערוואלטונג פון תל - אביב האט איבער-געגעבען דעם הויך - קאמיסאר א פראטעסט געגען דער אימיגראציע - גזרה.

לאנדאן, 28 [י. ט. א. טעלעגראפיש] י.ט.א. דערוויסט זיך, אז די פראגע פון צונויפרופען א ספעציעלען קאנגרעס וועט, בעטראכט ווערען אויף דער זיצונג פון דער פאליטישער קאמיסיע ביי דער יודישער אגענץ, וואס וועט פארקומען אין חודש יוני.

ירושלים, 28 [י. ט. א. טעלעגראפיש] דער קאמיסאר פון דרום - דיסטריקט אין ארץ - ישראל האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון הרב בערלין, סערעמינסקי געזונדהייט און הרב אויאל, די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען דעם קאמיסאר די פראטעסטען פון דער יודישער בעפעלקערונג געגען דער אימיגראציע-גזרה.

דער קאמיסאר האט ערקלערט, אז דאס אפשטעלען די אימיגראציע איז נאר א צייטווייליגע פער - אָרדנונג און אז א רעזולטאט פון בעריכט פון דער שאו - קאמיסיע און אינטערווענצען פון דער אראבישע דעלעגאציע אין לאנדאן.

די ווירקליכע לאגע וועט אויפגעקלערט ווערען נאכ'ן בעריכט פון סער סימפסאן. דער קאמיסאר האט ווייטער ערקלערט, אז די יודען דארפען נישט פער-געסען, דאס די רעגירונג מוז רעספעקטירען ביידע ט'ילען פון דער באלפור - דעקלאראציע.

ירושלים, 28 [. ט. א. טעלעגראפיש] אין ערוואַרטונג פון אנקומען פון דער אינטערנאציאנא-לע קאמיסיע פון פעלקער - בונד וועגען דער כותל - מערבי - פראגע, האט די פאליציי בעדייטענט דעם פיזור וואס געפינט זיך 10 איילען ווייט פון כותל, דער משמש האט פראטעסטירט און איז ארעס-טירט געווארען, ער איז ערשט בעפרייט געווארען אין עטליכע שעה שפעטער.

ירושלים, 28 [י. ט. א. טעלעגראפיש] א דעלעגאציע פון אראבישע עפענדים איז געווען ביי סימפסאנען מיט א גאנצע ריי פארדערונגען, די דע-לעגאציע האט אנגעוויזען, אז ביי דער איצטיגער ווירט-שאפטליכער לאגע אין לאנד מוז אן אראבישע משפחה פון 5 פערזאן, כדי זיך צו דערנערען האבען 200 דונאם ערד.

די אראבישע עקזעקוטיווע האט וועגען דעם ענין אפגעבען א מעמאראנדום דעם סער סימפסאן.

ירושלים 28 [י. ט. א. טעלעגראפיש] אין תל - אביב האט זיך אנגעהויבען אנ'אויסערארדענט-ליכע קאנפערענץ פון אלגעמיינע ציוניסטען, ס'וועט בעטראכט ווערען די אלגעמיינע לאגע אין צוזאמענ-האנג מיט דער אימיגראציע - גזרה און די פראגע וועגען צונויפרופען א ציוניסטישען קאנגרעס.

בערלין, 28 [טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט] אין היגען "בערזען קוריער" איז אפ-געדרוקט א סענסאציאנעלער ארטיקעל וועגען שלי-סען די יודישע עמיגראציע קיין א"י. דער מחבר האלט, אז ענגלאנד גרייט זיך צו א מלחמה מיט רוס-לאנד און בעת דער דאזיגער מלחמה זאל די ענג-לישע סטראטעגישע באזע זיין קליין אזיע. ביי אזא לאגע ווערט דער יודישער עלעמענט בעטראכט דורך ענגלאנד פאר נישט זיכער, דאס זאל זיין די סיבה פונ'ם עמיגראציע פערבאט פאר יודען קיין א"י.

ווארשא, 28 [טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט] די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ און פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע האבען היינט איבערגעגעבען דעם ענגלישען אמבאסאדאר דעם פראטעסט געגען עמיגראציע פערבאט קיין א"י.

אלע ווייסען שוין, אז די גרעסטע יודישע
גארטען-פערוויילונג און ספארט-פעסט
קומט פאר דינסטאג, ד. 3. יוני, 2-טען טאג שבועות
אין דעם ניי-אויפגע-פרישטן פארק העלענאוו
אונטער'ן נאמען: "זון, לופט, גרינס, ספארט"
לייענט די ווייטערדיגע אנאנסען.

7-קלאסיגע שולע און פרעבלשולע פון די רענאמירטע ערציהונגס-אנשטאלט
קאצענעלזאן-נאחומאב
8 נאר לודקא 8 (צווישען נאוואמיעסקא און וואכאדניא)
טעלעפאן 177-01 (פון 11 ביז 2)
קינדער אין שול-צוואנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען אנ-גענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV
אין פארבערייטונגס-קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 7-5½ יאהר. אין די פרעבל-שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3-7 י.
חוץ דעם אלגעמיינעם שול-פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער געניסען פון באכמיטאג-חדר וואו ס'ווירד געלערנט גרונדליך אלע למודי-קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים-ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן
בעמ.: די צאהל שעה'ען, ווי אויך מלמדים פאר למודי-קודש זענען היי-יאהר בעדייטענד פערגרעסערט.
פאר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט
נאכמיטאג שולע | ביז 50% בילינער | נאכמיטאג
נאכמיטאג חדר | | פ עבלשולע

דאס ערשטע ארטאדאקסישע לעהר-אנשטאלט
"דרכי-נעם" פון ג. א. ליסס
אין לאדז, קילינסקי 50, טעלעפאן 26-215
מאכט דערמיט בעקאנט, אז די איינשרייבונגען פונדי תלמודים אויף נייעם שול-יאהר 1930/31 ווערען אנגענומען טעגליך אין דער קאנצעלאריע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7 נאכמיטאג.
בעמערקונג: גלייכצייטיג ווערט געמאלדען, אז פאר די בעקוועמליכקייט פון די קינדער, וועלכע וואוינען אויף דער צווייטער זייט פון דער טראמוויי-ליניע אויף דער פיעטרקאווער גאס וועט געעפענט ווערען פון נייעם שול-יאהר 1930/31 ד. ה. פון 1 ווראשעשען 1930, אין א ערשטקלאסיגו, קאמפארט איינגעארדענטען, גרויסען און ליכטיגען לאקאל, מיט אלערליי נויטיגע טעכנישע און היגיענישע איינריכטונגען מיט דעם זעלבען בעוואוסטען אין לאדז לעהר-פערסאנאל פון "דרכי-נעם", קילינסקי 50
א לעהר-אנשטאלט אויף אלעי 1 מאי 20 זשעראמסקא 16 פראנט 1 שטאק
אלע איינשרייבונגען פון די תלמידים ווערן אנגענומען אין דער קאנצעלאריע אויף קילינסקי 50.
די לייטונג.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן און דערוואַרטעט פון 3—5 נאכמ.

Dr. Donchin
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 9—1 מיטאג און פון 4—7 אוועגד.

איז דער 7 קלאסיגער שולע פון
יצחק גאלדבערג
Aleja I Maja 16, Tel. 127-98
ווערן אנגענומען איינשרייבונגען פון תלמידים צום נייעם שול-יאר 1930/31
די דאזיגע שולע, וועלכע האט זיך שוין זייט יאהרען לאנג קונה שם-געווען אלס מוסטערהאפטע צווישען דער ארט לעהר-אנשטאלטען אין אונזער שטאט — ווערט פון נייעם שול-יאהר אן אי"ה ווידער אוועקגעשטעלט דורך נייע פעדאגאגישע קרעפטען פון לעהרער ספעציאליסטען און מלמדים מומחים, יראים ושלמים אויף דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפגאבע.
די גרעסטע ענערגיע און אנשטרענגונג וועלען אבער פערווענדעט ווערען אויף למודי קודש: חומש-רש"י, נ"ך, שלחן-ערוך, משניות און גמרא מיט תוספות, ווי אויך לשון קדש און דקדוק.
אויסער די כתות און קלאסען פאר די שול-פליכטיגע תלמידים, איז אין דער שולע ספעציעל איינגעארדענט א קלאס פאר אנפענגער, וועלכע אונטערליגען נאך נישט קיין שול-צוואנג, צוועגטוועל פאר אונגעפעהר 6 יאה-ריגע קינדער. און אויך בנוגע אט די "תינוקות של בית רבן" ווערט אין דער דאזיגער לעהר-אנשטאלט ענטפלעקט א קאלאסאלער ערפאלג סיי אין די למודים סיי אינ'ם עכט יודישען חינוך.

אכטונג עלטערן! פרייגד פון די באראכאוו-שולען!
היינט האבן 9 אין אוונט קומט פאר אין דער באראכאוו-שולע ציגעלגאס 26 א פערזאמלונג פון די אנטיילנעמער אין מאר-גענדיגען אפצייכנונגס-טאג לטובת דער שורעס-קינדער-היים!
אויף דער פערזאמלונג דארפען קומען אלע שוין איינגעשריבענע ווי אויך די וואס ווילען זיך נאך פערשרייבען.
קוראטאריום פון די באראכאוו-שולע.

אנאנסען אין "נייעם פאלקסבלאט" האבן דעם גרעסטן ערפאלג!

לאדז
29 מאי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
29 מאי 1930

נאך טויזענטער יודען קוקען אויס אויף ערד

אין די יודישע קאלאניעס איז סאוו.-רוסלאנד ערווארט מען א גוט גערעטעניש

מאסקווע, (יט"א) דער דירעקטאר פון „אגראדזשאינט" דר. יוסף ראזען, וועלכער האט זיך איצט צוריקגעקערט פון א 6-וואכענטליכער רייזע איבער די יודישע קאלאניעס האט אין א געשפרעך מיט'ן מאסקווער „יט"א"-פארשטעהער ערקלערט, אז די אויסזיכטען אויף א זעהר גוטער גערעטעניש אין די יודישע קאלאניעס זענען היינטיגעס יאהר בעסער ווי ווען עס איז פריהער. אנ'אויסנאהם בילדעט נאר דער יודישער אויטאנאמער קאלינינדארפער ראיאן, די ארטיגע יודישע קאמוניסטען האבען אזוי רואינירט די יודישע קאלאניסטען אין די מאנאטען פון דער גרויסער קאלעקטיוויזאציע, אז א צאל וועט מוזען דורכלעבען א לאנגע צייט ביז די ענטוישטע און פעראריםטע יודישע פויערים וועלען קענען קומען צו זיך.

דר. ראזען ערקלערט ווייטער, אז אין א צאהל יודישע דערפער זענען די יודישע קאלאניסטען ארויס פון די קאלעקטיוון, אבער אין א בעדייטענדער צאהל זענען זיי נאך ביז'ן היינטיגען טאג פרייוויליג געבליבען. זיי זענען איצט מונטער און פול מיט האפנונגען אויף דעם נייעם גערעטעניש.

אויף דער פראגע, צי עס איז אמת, אז די יודישע יוגענד צולויפט זיך איצט פון די קאלאניעס האט דר. ראזען ערקלערט, אז אין קאלינינדארפער ראיאן איז די גאנצע יוגענד אוועק פון די קאלאניעס, דערפאר, ווייל די לאגע דארטען איז געווארען אומערטרעגליך, אין אנדערע ראיאנען נעהמט די יודישע יוגענד אן מיט איהר ערד-ארבייט פונקט ווי פריהער ערב די שווערע מאנאטען פון דעם קאלעקטיוויזאציאנס-פעריאד. דר. ראזען האט אויך ערקלערט פארוואס די יודען פון די שטעטלעך האלטען זיך איצט טיילווייז אפ פון צו פאהרען אין די קאלאניעס.

ערשטענס, האט ער געזאגט איז עס דערפאר, ווייל צוליב די לעצטע פערמילדערונגען, וואס די סאוויעטישע רעגירונג האט געמאכט פאר דעקלאסירטע יודען, האפען פיל מענשען זיך קענען איינארדנען אויפ'ן פלאץ, אין שטעטעל גופא, צווייטענס — ווייל היינטיגעס יאהר האט די סאוויעטישע רעגירונג טאקע פעראפעלט די קוואטע פאר דער צאהל קאלאניסטען, וואס קענען זיך בעזעצען אויף ערד און די דאזיגע פעראפעלטע קוואטא קען נישט אויסגעפילט ווערען בלויז אין די פריהלינגס-מאנאטען. זי וועט אויסגעפיהרט ווערען ערשט אין פערלויף פון זומער, דריטענס — ווייל פיל יודען זענען אזוי אנגעשראקען מיט דער קאלעקטיוויזאציע, אז זיי האבען א פאלשען בעגריף וועגען דעם לעבען אין די קאלעקטיוון און די קאלאניעס.

אלענפאלס — האט דר. ראזען פערזיכערט ארימע יודען איז נאך אין די שטעטלעך פערהאן א גאנץ היבשע צאהל און מיט אלע פערמילדערונגען, וואס זענען איצט געמאכט געווארען פאר די יודען אין די שטעטלעך, וועט מען נאך טויזענדער פון זיי דארפען בעזעצען אויף ערד, ווייל קיין אנדער אויסוועג איז פאר זיי נישטא.

דר. ראזען פאהרט די טעג אויף א לענגערען בעזוך קיין אויסלאנד.

ראמאניזירונג פון די בוקאווינער שטעדט

די אקציע איז געווענדעט געגען די „פרעמדע"

טשערנאוויץ. (יט"א) דער רומענישער אינערן-מיניסטער האט פונאנדערגעשיקט א פעראָרדנונג צו אלע שטאט-פערוואלטונגען אין בוקאווינע, אין וועלכער עס ווערט געפאדערט צו בעגינסטיגען דאס בעזעצען זיך פון די מאצעדאניש-רומענישע פליטים, כדי צו פערשטארקען דעם רומענישען עלעמענט אין די שטעט. די שטאט-פערוואלטונגען דארפען זיך בעמיהען צו געפינען ענטשפרעכענדע פלעצער פאר די פליטים. ווי עס איז צו זעהען פון די ווייטערע מיטטיילונגען האנדעלט זיך דערביי וועגען סוחרים, וואס זאלען קענען פיהרען א געהעריגען קאנקורענץ-קאמף מיט די „פרעמדע" עלעמענטען אין די שטעט. עס איז קלאר, אז אונטער די „פרעמדע" עלעמענטען ווערען געמיינט די יודען. די אנטי-יודישע פעראָרדנונג פון דער רומענישער רעגירונג האט ארויסגערופען א שטארקע פערביטערונג צווישען די בוקאווינער יודען.

ערשטע ריכטערין אין בוכארע איז א יודישע פרוי

יודישע פרויען, האבען אראפגעווארפען די שלייערס

מאסקווע, (יט"א) די ערשטע פרוי אלס ריכטערין אין בוכארע איז א בוכארער יודישע פרויליין פון סאמארקאנד. זי איז בעשטימט געווארען אלס ריכטערין פון דעם געריכט, וואס האט זיך בעעפענט אין סאמארקאנד, ספעציעל פאר די בוכארער יודען. די סאוויעטישע מאכט נעהמט אן אלע מיטלען, כדי צוציהען די יודישע פרויען צו געזעלשאפטליכער טעטיגקייט.

די יודישע פרויען אין בוכארע האבען אונטער דער סאוויעטישער מאכט אראפגעווארפען די שלייערס פון זייערע פנימער, וועלכע זיי האבען פריהער געמוזט טראגען, צוליב דעם, וואס אלע מוסולמענישע פרויען זענען ארומגעגאנגען מיט פערשלייערטע פנימער, איצט געהען נאך א גרויסער טייל פון די מוסולמענישע פרויען מיט פערדעקטע פנימער, אבער די יודישע פרויען האבען זייערע שלייער אוועקגעווארפען.

לויט די אפיציעלע ידיעות, וואס זענען געמעלט געווארען דורכ'ן יט"א-פארשטעהער פערנעהמט מען איצט אין בוכארע העכער פינף הונדערט יודישע פרויען וויכטיגע אמטען אין דער סאוויעטישער געזעלשאפטליכער און קולטורעלער ארבייט. א געוויסער פראצענט פון זיי האט זיך אפגעזאגט פון דער יודישער רעליגיע, אבער דער גרעסטער טייל פון זיי איז נאך רעליגיעז.

אין די נייע היימען פאר יודען

דער פרויען-האנדעל אין ארגענטינע און בראזיליען

איינצעלנע קאן קיינער נישט זאגען ווי פיל ס'איז נאך שטארק דער פרויען-האנדעל אין דרום-אמעריקא. לויט אלע סימנים זאל ער שוין זיין אפגעשוואכט. אבער נישט די אדמיניסטראציע, נישט די פריוואטע געזעלשאפטען נעהמען נישט אן קיין שום מיטלען די דאזיגע פראגע אויפצוקלערען. זיי מיידען דאס בפירוש אויס. נאך מעהר: עס עקזיסטירט אפילו א גאנץ פעסטער, צום צווישען די יודען און די אזוי גערופענע טמאים. נישט נאר, וואס מען טאר זיך מיט די לעצטע נישט בעגעגענען, נאר מען לאזט זיי אפילו נישט זיין אונטער איין דאך מיט סתם-יודען, קיין אנשטאלט וויל מיט זיי נישט האבען קיין שום מגע ומשא. די יודישע טעאטערען אנאנסירען מיט גרויסע אותיות, אז דער אריינגאנג פאר טמאים איז פערבאטען. אין די קראמען פערקויפט מען זיי נישט קיין סחורה, אין שוהל לאזט מען זיי נישט אריין, און אפילו אויפ'ן בית-עולם האבען די טמאים א בעזונדערען ארט, זיי זענען פולשטענדיג איזאָלירט. זיי האבען אבער אנ'אייגענע שוהל, צום דאווענען, אנ'אייגענעם חזן, שמשים, נאר צו א רב קאנען זיי זיך בשום אופן נישט דערשלאגען. אויב איהר זאלט זיך אפשטעלען רעדען מיט ווע-מען עס איז פון די טמאים, ווערט איהר באלד אויסגעשלאסען פון דער געזעלשאפט.

אזא מין בעציהונג איז צו בעווונדערען ווייל איז קיין שום לאנד א חוץ אין דרום-אמעריקא, איז דאס נישט צו מערקען. פון איין זייט איז דאס זעהר סימפאטיש, אבער פון דער צווייטער זייט גיט דאס נישט די מעגליכקייט צו בעקומען א בעגריף ווי שטארק אדער שוואך ס'איז דער פרויען-האנדעל, אין דרום-אמעריקא. עס קאן זיין, אז דער האנדעל איז אין ארגענטינא פאר דער לעצטער צייט פערקלענערט געווארען, אבער וועגען בראזיליען איז דאס נאך שווער צו זאגען. אין ארגענטינא זענען איצטער בכלל נישטא קיין פראסטיטוציע-הייזער. אלע פראסטיטוטקעס זענען פונאנדער געווארפען איבער דער גאנצער שטאט, משהו ווי איינע איז א הויז טאר נישט זיין. דעריבער ווארפט זיך דאס נישט אזוי אין די אויגען. און צוליב דעם בעקומט זיך אויך דער איינדרוק, אז אין ארגענטינא איז דער פרויען-האנדעל אפגעשוואכט געווארען. לויט די אינסטרוקציעס מצד דער אדמיניסטראציע טאר די פראסטיטוטקע פון קיינעם נישט אויסגעהאלטען ווערען. ד דארף זיין פריי און דעריבער מעג זי אליין ביטען די וואוינונגען, ווען און וואו ד וויל. אין דער אמתן אבער איז די זאך נישט אזוי. אזוי, למשל, האט מען מיר איבערגעגעבען פאלגענדען פאקט:

מיט א יאהר צוריק איז געקומען קיין ארגענטינא א מיידעל, וועלכע—מען ווייסט נישט צוליב וועלכער סיבה — איז אריינגעפאלען צו איינעם א פארשוין און איז זעהר ווילדערינג פערפיהרט געווארען. אפנים, אז פאקטיש האט זי דאס הויז וואו מען האט זי געבראכט, נישט געקאנט פערלאזען; זענען אמאל געקומען צו איהר צוויי יודישע יונגעלייט, האט זי זיי דערצעהלט אין וואס פארא לאגע זי געפינט זיך און געבעטען אויף וועלכען נישט איז אופן זי צו בעפרייען. די בחורים האבען זיך נישט געשעהמט, זענען אוועק צו די געהעריגע אנשטאלטען. דאס מיידעל איז געווארען בעפרייט.

אט דער פאל בעווייזט, אז די פרויען זענען א פנים דארט נישט פריי אין זייערע בעוועגונגען.

אין ריא זענען דא גאנצע גאסען בעזעצט מיט פראסטיטוטקעס. איך בין דורכגעגאנגען צוויי לאנגע גאסען פון דעם-ערגסטער הייזער, וואס זענען ספעציעל געבויט געווארען צוליב'ן דאזיגען צוועק.

די פענסטער - טירען געהען ארויס אויפ'ן גאס און אלע זענען אפען. ביי יעדער פענסטער-טיר זיצט איינע אדער צוויי פרויען. עס זענען דא פארגעשטעלט אלע נאציעס. מען מערקט אויך יודישע טעכטער אבער נישט אויף אזוי פיל ווי מען זאגט, און אפשר איז זיי שווער צו דערקענען. איבער די גאסען שפאצירען ארום מענגעם מענשען אויך פון אלע נאציעס, הויפטזעכליך פון קליינבירגערטום. מען מערקט אויך מאטראזען, סאלדאטען און אפשר אויך ארבייטער, פאליציי האלט „ארדנונג". עס זענען דא פערדאן רעסטאראנען און קאפעס, אבער די פרויען טארען נישט ארויס אויפ'ן גאס. דאס שרעקליכסטע איז, וואס אויף אט די גאסען שפילען זיך קינדער. פון וואנען האבען זיך דא גענומען קינדער האב איך נישט געקאנט דערגעהן, דורכגעהן אט דעם קווארטאל רעכענט זיך פאר א זינד. וועגען אט דעם קווארטאל אין צענטער פון דער הויפט-שטאט, שרייבט נישט קיין איינציגע צייטונג. מען רעדט נישט די פראגע נישט אין פארלאמענט און נישט אין מוניציפאליטעט, פונקט ווי קיינער ווייסט נישט פון דעם. די דאזיגע פאליטיק איז לחלוטין אונפערשטענדליך.

לויט דער סטאטיסטיק פון דער אדמיניסטראציע, געהערען די גרעסטע צאהל פראסטיטוטקעס צו דער פראנצויזישער נאציע. אויפ'ן צווייטען ארט קומען די פוילישע ד. ה. יודישע, ווי מען זאגט, פארוואס דווקא די פוילישע יודען גיבען די גרעסטע צאהל טמאים און פראסטיטוטקעס איז אומפערשטענדליך. די דאזיגע פראגע וואלט בעדארפט אויפגעקלערט ווערען. בכלל האט די פראגען פון פראסטיטוציע און פרויען - האנדעל בעדארפט ארויסרופען אין דער וועלט א גרעסערע אויפמערקזאמקייט. אין אייראפא רעדט מען וועגען דעם זעהר ווייניג. דער קאמף געגען דעם האט זיך בעדארפט פערוואנדלען אין א בעוועגונג מיט באקאנט אליין קאן די דאזיגע שרעקליכע בעוועגונג נישט בעקעמפט ווערען.

און איצטער וועגען דער פרויען-שוץ אין דרום אמעריקא. אין בוענאס - איירעס זענען דא צוויי יודישע אינסטיטוציעס, וואס בעשעפטיגען זיך דערמיט: דער „סאפראטימים" (יודישער אומר גראנטען שוץ - פעראיין) און „עזרת נשים". לויט מיין מיינונג וואלט געווען א סך ריכטיגער, ווען די ביידע אינסטיטוציעס פעראייניגען זיך. פארלויפיג איז דאס א פנים נישט מעגליך, ווייל עס האנדעלט זיך נישט נאר וועגען שיצען די פרויען, נאר אויך וועגען בעווארגען זיי. די „עזרת נשים" איז נישט בכוח די דאזיגע ביידע אויפגאבען צו לייזען. דעריבער פערנעהמט זי זיך נאר מיט פרויען-שוץ. זי פערמאגט זעהר א טיכטיגען אנגעשטעלטען, וואס בעזוכט יעדע אנקומענדע שיף און האט דאס רעכט מיט דער הילף פון דער פאליציי צו פערהאלטען יעדע פערדעכטיגע פערזאן. אלע טמאים ציטערען פאר אהם און מיידען איהם אויס. ער האט שוין געראטעוועט א סך פרויען און ווען עס קומט אן אליינשטעהענדיגע פרוי, גיט ער זי איבער אין רשות פונ'ם „סאפראטימים", וועלכער נעהמט אויף זיך די אויפגאבע צו בעווארגען אזא איינע מיט א היים און מיט ארבייט.

אויך אין בראזיל ווי אין ארגענטינע ווערען אלע 100 פראצענט אליינקומענדע פרויען קאנטראלירט אין די האפענס דורך פארשטעהער פון די אימיגראציע-קאמיטעטען.

די אייראפעאישע עמיגראציע-ביוראס פון „הי"אס" גיבען צו וויסען טעלעגראפיש צו די קאמיטעטען אין ארגענטינא, בראזיליען און אורוגוואי וועגען אליינרייזענדע פרויען און מיידלעך זענען אפגעפאהרען מיט דער אדער יענער שיף פון די אייראפעאישע האפענס, אבער נישט געקוקט אויף די אלע שטרענגע קאנטראל - מיטלען פון ביידע זייטען — געלינגט דאך א געוויסער צאהל פרויען-הענדלער דורכצושמוגלען זייערע קרבנות אין די לענדער פון דרום-אמעריקא.

ס. קיינין.

א שטים פון דער ווירטשאפט

דער צענטראל-פערבאנד פון דער פוילישער אינדוסטריע, בערגבוי, האנדעל און פינאנצען, דער אזוי-גערופענער „לעוויאטאן" האט ארויסגעגעבען א בעריכט פון זיין טעטיגקייט פאר'ן יאהר 1929. דאס איז א גרויס העפט, 87 זייטען שטארק, און ענטהאלט זעהר פיל אינטערעסאנטען און אקטועלען מאטעריאל.

דער הויפט-טייל פון בעריכט איז געווידמעט דעם אנאליז און אפשאצונג פון די ווירטשאפטליכע פערהעלטנישען און די וויכטיגסטע פאקטארען, וואס האבען געווירקט אויף דער געשטאלטונג פון דער עקאנאמישער לאגע אין פוילען פאר'ן פערגאנגענעם יאהר. די אפשאצונג פון דער לאגע הייבט זיך אן מיט דער פעסטשטעלונג, אז אין יאהר 1929 האט זיך די ווירטשאפטליכע לאגע פון לאנד פערערגערט. דערביי איז כאראקטעריסטיש דער פאלגענדער זאץ, וועלכער בעווייזט גאנץ קלאר, ווי שווער עס איז אפצוטיילען די ווירטשאפטליכע פראבלעמען פון די פאליטישע און אז די עקאנאמיק איז ענג פערבונדען מיט דער פאליטיק. אין בעריכט ווערט נעמליך געזאגט:

„דער אויסגאנג פון דער לאגע איז פערשווערט געווארען א דאנק דער אינערליך-פאליטישער סיטואציע. דער מאנגעל פון צוזאמענארבייט צווישען רעגירונג און פארלאמענט מאכט אונמעגליך א ענערגישע בעקעמפען דעם קריזיס מיט אזעלכע מיטלען, וואס זייער אנווענדונג פאדערט דעם איינהייטליכען ווילען פון דער געזעצגעבערישער און אויספיהרענדער מאכט... די צוזאמענארבייט פון פאליטישען און ווירטשאפטליכען לעבען איז א פאקט, וואס ציהט מיט זיך אומעטום די אומפערמיידליכסטע קאנסעקווענצען".

פון דעמאלט אן האבען זיך די דאזיגע פערהעלטנישען מיט גארנישט געענדערט מיט דעם אונטערשיד, וואס דער אויסגאנג פון דעם שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס איז ביים היינטיגען טאג נאך מעהר פערשווערט.

דער בעריכט שטעלט זיך גענוי און ברייט אפ אויף די בעזונדערע געביטען פון דער ווירטשאפטליכער פאליטיק פון דער רעגירונג און איהרע ארגאנען. דערביי טרעט דער בעריכט בעזונדערס שארף ארויס געגען דעם ארבייטס-מיניסטעריום און געגען פראיעקט פון דעם דאזיגען מיניסטעריום צו שאפען א ספעציעלען מלוכה-אינסטיטוט פאר ארבייטס-אפהיטונג, דער דאזיגער אינסטיטוט דארף, לויט געדאנק פון די איניציאטארען רעגולירען אלע פראבלעמען און פראגען וואס האבען א שייכות צו דער ראציאנאליזאציע פון דער ארבייט אין פריוואטע אונטערנעהמונגען, דערביי דארפען אין שפיץ פון אינסטיטוט שטעהן בעאמטע וואס זענען בעשטימט פון דער רעגירונג. דער בעריכט זאגט זיך שארף ארויס געגען אזא מין פארם פון אינסטיטוט, ביי וועלכען די ווירטשאפטליכע ספערען וואלטען ווערען אויסגעמיטען.

פון בעריכט ווערט מען געוואויר פאלגענדען פאקט. אין אפריל 1929 האט דער פערבאנד ארויסגעלאזט א גרויסע ארבייט א. נ. „אנאליז פון דער ווירטשאפטליכער סיטואציע און די אויסבעסערונגס-מיטלען". און דאס האט די ארבייט איבערגעגעבען דעם דעמאלטיגען פרעמיער ה"ר שווימאלסקי. די דערמאהנטע ארבייט ענטהאלט אנאפעל צו דער רעגירונג וועגען ראטעווען דאס לאנד פון דער ווירטשאפטליכער קאטאסטראפע. פרעמיער שווימאלסקי האט די ארבייט בעהאלטען און — איז אוועקגעפאהרען אויף אורלויב קיין פאריז. ערשט אין א יאהר ארום האט מען אנגעהויבען די ענינים בעהאנדלען און דער פערבאנד שטעלט ווידער די פראגע וועגען „ווירטשאפטליכער צוזאמענארבייט מיט דער רעגירונג".

די מיטלען וועלכע ס'האט און ס'וועט ווייטער פארלעגען דער „לעוויאטאן" אויף ארויסצוגעהן פון ווירטשאפטליכען קריזיס קאנען געוויס ביי פערשידענע ווירטשאפטליכע ספערען ארויסרופען ערנסטע פארבעהאלטען. אבער דער פאליטישער מאמענט וועלכען דער פערבאנד פון דער גרויס-אינדוסטריע און פינאנצען רופט ארויס, קאן נישט וועקען קיין צווייפעל: אז כדי ארויסצובעקומען דעם ווירטשאפטליכען וואגען פון דעם כאאס אין וועלכען ער איז אריין, איז נויטיג די הארמאנישע צוזאמענארבייט פון די אנגעהערע מלוכה-אינסטאנצען פון דער געזעצגעבערישער און עקזעקוטיווער מאכט.

פ. ב.

קהלות-צוזאמענפאהר פון נידער-עסטרייך

וויען (יט"א) אין מערלינג איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די יודישע קהלות אין נידער-עסטרייך און בורגענלאנד, עס זענען געהאלטען געווארען איינציגע רעפעראטען, וואס האבען בעלויכטען דעם יודישען מצב פון די קהלות און די שווערע ווירטשאפטליכע לאגע פון די קלענערע פראווינץ-קהלות. נאכ'ן אננעהמען א ריי בעשלוסען איז די קאנפערענץ געשלאסען געווארען.

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 29 ב׳ סיון תר״ץ

מאי

זון-אויפגאנג 3,30
זון-אונטערגאנג 7,35

ווער שטעלט זיך היינט צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, דאנערשטאג צוליב חגא אמטירען די פאבאר-קאמיסיעס נישט.

מארגען, פרייטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיטיע נומער 1, אויף זאקאנטנע 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

D L Ł

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגראדאווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ׳ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 7-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

T W

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, צלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1907 וואס וואוינען אין 3-טען פאליציי-קאמיסאריאט

פון N ביז P איינשליסליך

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקומענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ׳ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אידענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערישע אדראסשעניעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט דורכ׳ן מאגיסטראט פון לאדז.

ווינטערשטיצע פאר ארבייטסלאזע

[מ] דער מאגיסטראט טיילט מיט די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז שבת דעם איין און דרייסיגסטען מאי, וועט פארקומען די אויסצאהלונג פון דער מלוכה׳שער ווינטער - אונטערשטיצונג פאר׳ן חודש אפריל טויזענד ניינהונדערט דרייסיג, די אויסצאהלונג וועט פארקומען פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסגעשעפט זייערע געזעצליכע אונטערשטיצונגע פון ארבייטסלאזע פאנד אין חודש מערץ און זענען רעגיסטרירט געווארען אויף דער ווינטער - אונטערשטיצונג צווישען 19 און 24 מאי טויזענד ניינהונדערט דרייסיג. 1

די אויסצאהלונג וועט פארקומען אין לאקאל פון אונטערשטיצונגס - אמט אויף גדאנסקא הונדערט און צוויי און דרייסיג צווישען 9 און 2 מיטאג פאר אלע ארבייטסלאזע.

די ארבייטסלאזע, וועלכע קומען נאך אונטערשטיצונגען מוזען בעווייזען: 1) א פאס אדער אן אנדער פערזענליכער צייגניש, 2) לעגיטימאציע פון פ. א. פ., וועלכע שטעלט פעסט, אז ס׳זענען שוין אויסגעשעפט געווארען אלע רעכטען פון דער געזעצליכער אונטערשטיצונג און אז דער ארבייטסלאזער האט זיך געמאלדען צו דער קאנטראל אין חודש אפריל און מאי

דערמאנען דאס פערזיכערונגס-ביכעל פון דר קראנקען - קאסע.

ספעציעלע ערלויבנישען אויף גאסען-האנדעל

[מ] דער אינדוסטריע - אמט ביים מאגיסטראט מאכט אן אויף יעדען ארט גאסען-האנדעל; סטראגאנעס, קיאסקען, בודקעס א. א. וו. מוז מען האבען א ספעציעלע ערלויבניש פון אינדוסטריע - אמט.

קלאוזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ערלעדיגט אין פערלויף פון 24 שעה. ביטשריפטען-ביורא „Polpraw" באלוטאוויטשא 1 טעל. 17001

3 פראלאנגאציעס און 1 באנקראט

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אויף דער לעצטער סעסיע פון האנדעלס-געריכט איז בעהאנדעלט געווארען די בקשה פון דער פירמע „אגינסקי און ליבערמאן" פאבריק פון טריקאטאזש און טעקסטיל-אויסארבייטונגען, נארוטאוויטש 9 וועגען פראלאנגירען די אויסצאהלונגען.

די פירמע עקזיסטירט פון 1. יולי 1922, אין פאבריק ארבייטען 200 ארבייטער דער בילאנס פון דער פירמע בעווייזט אז די פליסענדע און האלב-פליסענדע אקטיוועז, ווי פערטיגע און רוה-סחורה 770,000 זל. בעלי-חובות, וועקסלען, בענק און אלגעמיין — 650.000 זל. בײ דער אלגעמיינער סומע פון אלע אקטיוון — 2,302,456 זל.

די פאזיציע פון פאסיוון בעטרעפט 1,425,979 זל. ד. ה. די פאזיציע פון אקטיוו איבערשטייגט דעם פאסיוו אויף א סומע פון 876,476 זל.

דער דאזיגער בילאנס איז נאכדעם איבערגעפרשט געווארען דורך דעם דעלעגירטען דורכ׳ן האנדעלס-געריכט עקספערט ס. ה. הירשבערג מיט׳ן אנטייל פון די עקספערטיזן איטוש. פאלעצקי און נעוו. דירעקטאר וואטיץ און די עקספערטען האבען נישט נאר בעשטעטיגט דעם איבערגעגעבענעם בילאנס, נאר נאך פעסטגעשטעלט מיט 18,000 זל. מעהר ווי די פירמע האט אנגעגעבען.

דאס געריכט האט ערטיילט דער פירמע די פערלאנגטע פראלאנגאציע אויף צוויי חדשים. אלס אויפזיכטער זענען בעשטימט געווארען אדוו. סטעפאן גלאטער און קאנסטאנטי האלט, אלס ריכטער-קאמיסאר, האנדעלס-ריכטער יאקוב הערץ, עס איז כדאי צוצוגעבען, אז די פירמע בעזיצט 4 אייגענע אומבעוועגליכקייטען, וועלכע ווערען געשאצט אויף א סומע פון 620,000 זל. צוזאמען מיט מאשינען און פאבריקס-איינריכטונגען פאר 200,000 היפאטעק-חובות אויף 36,370 זל., וועלכע שאפען אויך א נישט פליס׳געז אקטיוו פון דער אונטערנעהמונג.

א פראלאנגאציע אויף 3 חדשים האט בעקומען די פירמע ישראל שיניצקי, ס. שערפיען נאס 7, דער בילאנס פון דער פירמע ווערט געשלאסען מיט דער סומע 548,406 זל. דערפון גרונד-קאפיטאל 128 831 נאכ׳ן קאנטראל פון דעם עקספערט—בילאנס 521,622 און גרונד-קאפיטאל—220,062 זל. אלס אויפזיכטער איז בעשטימט ה׳ יאקוב פאבריקאנט אלס ריכטער קאמיסאר האנדעלס-ריכטער יוזעף סולקאווסקי.

אויף דריי חדשים פראלאנגאציע האט בעקומען אויך די פירמע „מעכאנישע פאבריק פון שפריצאינגנאצי ניקיעל", זאכאדניא 16. דער בילאנס, וועלכער איז אנגענומען געווארען דורכ׳ן עקספערט, איז געשלאסען מיט דער סומע 808,060 זל. און די אקטיוון איבערשטייגען די פאסיוון אויף 218,338 זל. אלס אויפזיכטער זענען בעשטימט געווארען: עדוארד הילשער און ריכטער-קאמיסאר קוזאווסקי.

די פירמע אקציען-געזעלשאפט „מאוריצי טאוזאן" יולושא 8|6 איז ערקלערט געווארען באנקראט דעם 16. מאי פונ׳ם ל. י. אויפ׳ן פערלאנג פון אדוו. פעלבא" אלס פארשטעהער פון דער פירמע „זלאטע ברון", מיט דער דאזיגער פירמע האט די פירמע „מאוריצי טאוזאן" רעגולירט, און דך געווענדעט צום געריכט וועגען אפשאפען דעם באנקראט, אויף אבער, ווי עס האט זיך, בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען אין דעם דאזיגען ענין געווענדעט א צווייטער קרעדיטאר, האט דאס געריכט איבערגעלאזט אין קראפט דעם בעשלוס וועגען דעם באנקראט פון דער פירמע „מאוריצי טאוזאן".

אלס קוראטאר פון דעם באנקראט איז בעשטימט אדוו. עדוארד קרוקאווסקי, אלס ריכטער-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער איגנאצי היימאן.

ארום דער אויפגעריסענער קהלה-ראט-זיצונג

אינטערוויאוען ספעציעל פאר׳ן „נ. פאלקסבלאט"

ווי ס׳האט מיטגעטיילט אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה-ראט דער פארזיצער סענאטאר בורזינער האט די סטאראסטווע פעראורדענט אז דער קהלה-ראט זאל אננעמען דעם בודזשעט ביז׳ן 1. יוני און געגענפאל וועט זי איבערשיקען דעם בודזשעט צום מיניסטעריום אינ׳ם פראיעקט פון דער קהלה פערוואלטונג און וועט אנגעבן דערפון „ציהען קאנסעקווענצען". דער סקאנדאל וואס ס׳האט אויסגעבראכען אויף דער דינסטאגדיגער זיצונג פון ראט האט געבראכט הערצו, אז די זיצונג איז אויפגעריסען געווארען און דער בודזשעט וועט ביז׳ן ערשטען יוני נישט קענען אנגענומען ווערען דורכ׳ן ראט, פאר די מיטגלידער פון ראט וועלכע זענען שוין „געוואוינט" געווארען אפצוהאלטען זיצונגען איינמאל אין עטליכע חדשים, איז צו שווער צו קומען אויף זיצונגען עטליכע וואכען נאכאנאנד, בפרט, אז די זיצונגען פערציהען זיך ביז פארטאג. האט דעריבער די זיצונג, וואס האט זיך אנגעהויבען מאנטאג און פארטגעזעצט געווארען דינסטאג שוין נישט געקענט ווייטער בעשטימט ווערען אויף מיטוואך דאנערשטאג איז חגא, זונטאג: איז ערב יו״ט און אין בעסטען פאל וואלט די זיצונג געקענט בעשטימט ווערען אויף שבת צו נאכט, אבער אויך אין דעם פאל וואלט דער בודזשעט נישט געקענט אנגענומען ווערען, אויף איין זיצונג. ס׳האט זיך דעריבער געשאפען אזא לאגע, אז דער בודזשעט וועט וואהרשיינליך ווידער אמאל איבערגעשיקט ווערען אין מיניסטעריום אהן א בעשטעטיגונג פונ׳ם קהלה ראט. די סטאראסטווע וועט אויך זיין אין א פערלעגענהייט, ווייל זי וועט נישט קענען „ציהען קיין קאנסעקווענצען" בנוגע סענאטאר בורזינער: די אפאזיציע בילדעט איצט גראד די אגודה-פראקציע, וועלכע האט נישט געלאזט פיהרען די דינסטאגדיגע זיצונג. דער אינצידענט אויסווענדיג ווען וואלט געווען פונאנדערלאזען דעם קהלה-ראט און נייע וואהלען, נאכמעהר ווייל די קאדענץ פון דער קהלה האט זיך שוין פערענדיגט. אבער דאס וועט וואהרשיינליך נישט געשעהען.

דער סקאנדאל וואס האט אויסגעבראכען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון קהלה-ראט איז אזא אויסטערלישער און האט אזוי פערשארפט די לאגע, אז דערווייל זעהט מען נישט קיין אויסוועג, מיר האבען זיך דעריבער געווענדעט צו א רייהע פירענדע מיטגלידער פון דער קהלה-פערוואלטונג און ראט, ווי זאלען זיך ארויסזאגן וועגען דעם אינצידענט.

דאזאר מ. פלאטא (ציוניסט)

דער פארזיצער פון קהלה-ראט בורזינער האט אין זיין רעדע געבראכט צושטערנדע פאקטען: פון א האלב מיליאנ׳יגער בודזשעט האט מען ארויפגעטריבען אויף אנדערהאלבען מיליאן; דאס געלד ווערט איינגעצוינען פון מיטעלשטאנד און אונפערמעגליכע, פאר וועמען ס׳איז זעהר שווער איצט צו צאהלען דעם עטאט און וואס ווערט פאר דעם געלד אויפגעטאן?

די איצטיגע מעהרהייט פאלעפאטאוועט מיט׳ן געלד ווי זי וויל און רעכענט זיך מיט קיינעם און מיט גארנישט. נאטירליך, אז אזא קריטיק מיט ציפערען און פאקטען האט געקענט אן פרעגען די אגודה-לייט. ס׳איז מעגליך, אז דער לעצטער אויסרוף פון סענאטאר בורזינער האט געקענט אויסגעטייטשט ווערען צו שארף, אבער דער אינצידענט האט אנגענומען אזא פארם נאר א דאנק דער גאלעריע. ס׳איז מיר א וואונדער, וואס די אגודה האט ערלויבט, אז די גאלעריע זאל פיהרען די זיצונג.

ס׳איז דאך א נעפעהרליכער עקספערימענט צו לאזען פיהרען פון דער גאלעריע: דאס איז א שטעקען מיט צוויי עקען.

מעגליך, אז די אגודה האט ספעציעל פערשארפט דעם אינצידענט, כדי ווייטער נישט לאזען רעדען סענאטאר בורזינער אויס פשוטער מורא: ה׳ בורזינער האט ערקלערט, אז דאס אלץ וואס ער האט

פון איצט דערצעהלט, זענען ערשט קליינקייטן אין פערגלייך מיט די רעוועלאציעס, וואס ער וועט ערשט מאכען, ווילען די אגודה-לייט, אז ער זאל איצט נישט קומען צום ווארט, דערווייל וועט די סטאראסטווע איבערשיקען דעם בודזשעט און מיניסטעריום און די וכוחים איבער׳ן בודזשעט וועלען ממילא שוין נישט פארקומען.

אויב די אגודה לייט ווילען אויפריכטיג, אז דער קהלה-ראט זאל טאן זיין ארבייט, זאלען זיי נישט שטערען, ווי זיי האבען עס געטאן דינסטאג אין אווענט.

דאזאר י. מ. וואידיסלאווסקי (אונפארטייאישער)

כ׳זעה נישט איין, פארוואס ס׳איז אויסגעבראכען אזא סקאנדאל, לויט מיין מיינונג האט דער פארזיצער סענאטאר בורזינער נישט געוואלט פערזענליך בעליידיגען דעם פארזיצער פון דער פערוואלטונג און איך וואונדער זיך, וואס ה׳ מינצבערג האט זיך אזוי אויפגערעגט. דער אינצידענט האט אנגענומען אזא פארם צוליב דער גאלעריע, אבער מיט איהר קען מען זיך געבען אן עצה: אויב זי וועט זיך נישט פערהאלטען ווי ס׳דארף צו זיין און וועט ווייטער נישט לאזען פיהרען די זיצונג וועט מען זי בעזייטיגען.

די בעראטונג פון דער מעהרהייטס-פראקציע האט נישט אנגענומען קיין שום בעשלוס, ווייל די מיינונגען האבען זיך פערטיילט. ה׳ בורזינער מעג דאך קריטיקירען די פערוואלטונג און דערפאר דארף מען דאך אהם אויף קאטארגע נישט פערשיקען.

איך האלט, אז אויף דער קומענדיגער זיצונג פון ראט וועט ער פערענדיגען זיין רעדע און נאכ׳ן אויסרעדען זיך, וועט מען בעשטעטיגען דעם בודזשעט

דאזאר זעלמאנאוויטש (בונד)

האט געזאגט, אז ער זעהט גארנישט קיין בעליידיגונג אין בורזינערס ווערטער. אויב א פרעזעס דארף פאהרען ערגעץ, דארף ער האבען נאך בעפולמעכטיגונג פון דער פערוואלטונג, אבער לכל הפחות אן הסכמה פון פרעזידיום. אנדערש טראגען אזעלכע רייזעס א פריוואטען כאראקטער, מעג ער זיין א פרעזעס, האט ער נישט קיין רעכט אויסצוגעבען קהלהשע געלדער אויף פריוואטע צוועקען.

דער פאקט, וואס די גאלעריע פיהרט פאקטיש אן מיט די זיצונגען פון ראט, און א בעהיין, אז די אגודה פילט אן די גאלעריע מיט אייגענע מענשען, וועלכע האבען די אויפגאבע צו טומלען ווען עס ווערט אויף דער זיצונג בערעדט וועגען אזעלכע ענינים, וואס זענען נישט גינסטיג פאר דער אגודה.

אויף דער גאלעריע מעג מען נאר ארויפלאזען אזוי פיל פערזאנען, וויפיל עס זענען פערהאן ראטמענער, אויב עס איז דארט געווען א גרעסערע צאהל, בעווייזט דאס, אז די קהלה-מעהרהייט האט זיי מיט א כונה ארויפגעלאזען אויף דער גאלעריע, און, אז ווען עס איז געווען גינסטיג פאר דער אגודה, האט די גאלעריע געמאכט דעם ווילדען סקאנדאל.

דאזאר איידעלמאן (לינקע פועלי-ציון)

דער אינצידענט ארום וועלכען דער סקאנדאל איז אויסגעבראכען איז א נישטיגער, ס׳קען די ווערטער פון ה׳ בורזינער אויסטייטשען פערשידען. איך האב נישט געהאט דעם איינדרוק, אז ה׳ בורזינער האט געוואלט פערזענליך בעליידיגען ה׳ מינצבערג.

וואס איז נוגע דער עצם פראגע וועגען רעפרעזענטאציע-אויסגאבען, געהאלט א. א. וו. האלט איך פרינציפיעל, אז די פערוואלטונגס-מיטגלידער דארפען בעקומען געהאלט און אויף רעפרעזענטאציע הוצאות, וועלכע ס׳פארערט זייער אמט.

אבער דאס דארף געשעהען לעגאל מיט וויסען און הסכמה פון די אנפיהרענדע קהלה-אינסטאנצען און פונ׳ם שטייער-צאהלער.

פרנס האפמאן (האנדווערקער)

דער אינצידענט אויף דער דינסטאגדיגער זיצונג פון ראט האט אנגענומען א כאראקטער פון א סקאנדאל צוליב דעם וואס ער איז פארגעקומען אויף א זיצונג פון ראט, וואו די גאלעריע האט אויך גענומען דאס ווארט. סענאטאר בורזינער האט אויך געטייטשט דעם פרעזעס מינצבערג פערזענליך נישט אנגעגריפען: ער האט קוואליפיצירט זיינע רייזעס אלס „פריוואטע", אויף וויפיל זיי זענען נישט בעשטימט געווארען דורך דער פערוואלטונג.

מ׳דארף געדענקען, אז די פריהערדיגע פארזיצערס פון דער פערוואלטונג פלעגען אנגעריפען ווערען אפטמאל פערזענליך און מעהר שארף, ווי געגען — די גאלעריע האט דא געשפילט א גרויסע ראל, אינטערעסאנט איז דא אן אנדער מאמענט: דער פארזיצער פון קהלה-ראט האט די גאנצע צייט, וואס ער איז פארזיצער נישט אנטייל גענומען אין די בודזשעט-דעבאטען, דאס מאל האט ער, ווי ער האט דך נישט געעהרט — געהאלטען זיין לעצטע רעדע אין קהלה-ראט, זיין „שוואנען ליד" און האט אנגעזאמעלט פיל שלאגער-מאטעריאל די רעוואלאציעס

לאדזשער קהלה וועט זיך נישט בעטייליגען אינ׳ם פראטעסט-צוזאמענפאהר געגען עמיגראציע-גזירה

ווי בעקאנט האט די לאדזשער קהלה-פערוואלטונג בעקומען אן איינלאדונג זיך צו בעטייליגען אינ׳ם צוזאמענפאהר פון ... לות וועלכער קומט פאר היינט אין ... צו פראטעסטירען געגען דעם עמיגראציע פערבאט פאר די יודען קיין א״י אויף דער זיצונג פון קהלה-ראט איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון דער אגודה פראקציע, אז דער ענין זאל איבערגעשיקט ווערען דער פערוואלטונג

אויף נעכטען אווענט איז צוזאמענגערופען געווארען א דרינגענדע זיצונג פון דער פערוואלטונג. בײ שפעט ביינאכט איז נישט צוזאמענגעקומען קיין קווארום (ס׳זענען געקומען בלויז 7 פרואן) די זיצונג איז דעריבער נישט צושטאנד געקומען און קיין דעלעגאציע וועט צום צוזאמענפאהר נישט פאהרען.

היט אייערע קליינע קינדער!

[צ] נעכטען איז דערפריה זענען די איינוואוינער פון נעראשער 49 אלארמירט געווארען דורך שרעקליכע געשרייען.

ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די 6-יעהריגע מלכה שפעקולאנט, וועלכע איז געבליבען אין דער היים אהן אויפזיכט, האט זיך אנגעגאסען מיט א טאפ קאכעדיגען וואסער. די פאגאטאווע האט דאס אומגליקליכע קינד אפגעפיהרט אין א שווערען צושטאנד אין שפיטאל.

ארעסטירט אנפאלער

[צ] נעכטען ביינאכט ווען די איינוואוינער פון רזשא-פאביאניץ מארקעוויטש און אשינסקי, זענען געגאנגען אויפ׳ן שאסע הינטער פאביאניץ זענען אויף זיי אנגעפאלען 4 בעוואפענטע מאסקירטע באנדיטען, וועלכע האבען געפאדערט פון די טערארירישע געלד.

נישט געפינענדיג קיין געלד האבען די באנדיטען בײ די צוגערויבט א פעקעל מיט מאנופאקטור-סחורות. די באנדיטען האט די פאליציי ארעסטירט.

א סעקוועסטראטאר לאזט זיך וואוילגעהן
אויפ'ן חשבון פון מאגיסטראט

[2]) אין אנהויב דעצעמבער 1929 האט דער בעאמטער פון דער סעקוועסטראציע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט יוזעף קאמינסקי קאנטראלירענדיג די קוויטונגס-ביכלעך פון סעקוועסטראטאר פעליקס מאלקוס, בעמערקט, אז עטליכע פאזיציעס זענען נישט איינגעשריבען אין קאסע - בוך. ווען קאמינסקי האט דעריויף אויפמערקזאם געמאכט דעם סעקוועסטראטאר האט דער לעצטער ערקלערט, אז ער האט די אקטען און דאס געלד איבערגעלאזען אין דערהיים, קאמינסקי האט בעפוילען, אז מאלקוס זאל גלייך געהן אהיים און ברענגען די דאקומענטען מיט'ן געלד, מאלקוס איז אוועק אבער מעהר נישט צוריקגעקומען אין מאגיסטראט. די רעוויזיע אין די ביכער האט פעסטגעשטעלט, אז מאלקוס'ן פעהלען 966 זל.

נעכטען איז אין קרייז - געריכט פארגעקומען מאלקוסעס פראצעס. דער בעשולדיגטער האט זיך מודה געווען אין צוא"גנען זיך די 966 זל. דערביי האט ער ערקלערט, אז 25 זל. האט ער אויסגעגעבען ביי א פראסטיטוטקע אויף גליבנא 28, וואו ער איז געווען מיט אנאנדערען בעאמטען פון מאגיסטראט ארטור אלעקסאנדער, דאס איבעריגע געלד וועט אויס האט מען איהם צוגעגנב'עט ביי דער פראסטיטוטקע.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א יאהר מיט 8 חדשים תפיסה.

א גרויסע גנבה אין „סאיר"

[ב] אין דעם האנדעל-און קאמיס-הויז „סאיר", סארטאוויטש צווי" אין דרייסיג האבען זיך נעכטען ביינאכט איינגעכאפט קאסע-איינברעכער, אויפגעבראכען די איזערנע קאסע און אויסגענומען דרייסיג טויזענד זל., עטליכע הונדערט דאלאר, קליין-געלד, דייטשע וואלוטע א. ד. גל. אין דער קאסע האט זיך געפונען א היבש ביסעל וועקסלען, די קאסע - גנבים האבען אבער די וועקסלען נישט גענומען, נאר די צוזוארפען איבערן לאקאל.

די גנבה האבען אינדערפריה בעמערקט די דינער, וועלכע זענען געקומען אויפרוימען דעם לאקאל. די האבען באלד געמאלדען דעם דירעקטאר פון דער פירמע, וועלכער האט אויך באלד מיטגעטיילט וועגען דעם די אויספארשונגס - מאכט.

די ערשטע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די קאסע - גנבים האבען זיך אריינגעכאפט אין לאקאל פון דער פירמע דורך נארוטאוויטש הייסיג, וואו עס געפינט זיך א גערטענדעל, זיי האבען נאכדעם אויסגעבראכען א קראטע פון איינעם פון די פענסטער פון הויז פון נארוטאוויטש צוויי און הייסיג, וואס געהט ארויס אין גערטענדעל און דורך דעם פענסטער זיך אריינבעקומען אין דעם לאקאל פון „סאיר".

די קאסע-גנבים זעהן אוים צו זיין פאכמענער, ווייל די האבען אין ערגעץ נישט געלאזט קיין דאקטילאסקאפישע שפורען.

אין משך פון'ם נעכטיגען טאג האט די אויספארשונגס-מאכט אדורכגעפיהרט אפלאווע אין א ריי"ה גנבי'שע מלינות, ביז איצט איז אבער נישט געלונגען צופאלען אויף די שפורען פון די פערברעכער.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „פארויס"

אונטער'ן פארזיץ פון ראטמאן ב. שאפירא, איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון ארבייטער וואוינונגס-קאאפעראציע „פאראויס" אין לאדז. נאכדעם ווי ס'ווערט בעשטעטיגט די טאג-ארדנונג און די פראטאקאלען פון דער פאריאהריגער אלגעמיינער פערזאמלונג גיט אב א גענויען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג פאר דעם יאהר 1929 דער מיטגליד פון דער פערוואלטונג ע. וואלינסקי, ער ווייזט אן, אז נישט קוקענדיג אויף דעם שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס און אומזיכער שטאט, אויף די גרויסע צאהל ארבייטסלאזע מיטגלידער פון קאאפעראציע — האט זיך דאך נישט אפגעשטעלט דאס איינפליסען פון מיטגלידס-פייען. און דאס צוקומען פון נייע מיטגלידער — הגם נישט אין אזא מאס ווי אין יאהר 1928. נישט קוקענדיג אויף די אונגינסטיגע בעדינגונגען איז אין בעריכטס-יאהר אויסגעפערטיגט געווארען דאס פערטיגע 4-שטאקיגע הויז אויף בערעק יאסעלעוויטש 16, וועלכעס איז שוין בעוואוינט דורך 30 ארבייטער-פאמיליעס. ס'זענען געבראכט געווארען ביז צום 3-טען שטאק די צוויי הייזער אויף לעשנא 40 געקויפט געווארען א 2-שטאקיג הויז אין רוזבוי אויף וויסאקא 21 פאר דער דריטער גרופע מיטגלידער און ביז איצט שוין געדעקט געווארען דער דאך פון דער אפיציינע אויף בערעק יאסעלעוויטש 16, און די אלע הייזער וועט זיין פון 170—180 וואוינונגען פאר ארבייטער-היימען... פון 1 צימער מיט קוך, מיט אלע בעקוועמליכקייטען, די צאהל מיטגלידער ...

אנגאר 1930 בעטרעפט 159, די איינגעצאהלטע מיטגלידער פייען 139.225 זל.

דעם בעריכט פון אויפזיכטס-ראט פאר'ן בעריכטס-יאהר גיט אב דער מיטגליד פון ראט, ס. שווארצבוים און פון דער רעווידיר-קאמיסיע, ע. מאנעלאך. נאך א לעבהאפטער דיסקוסיע און וועלכער ס'בעטייליגען זיך א גרעסערע צאהל פון די געוועזענע מיטגלידער, ווערט איינשטימיג בעשטעטיגט דער בעריכט פון דער פערוואלטונג, פון אויפזיכטס-ראט און דער בילאנס פאר'ן 1929 יאהר, וועלכער שליסט זיך אב אין די אקטיווען און פאסיווען מיט א בעטראג פון 792.934,70 זל. און דער אבטרעטענדער פערוואלטונג ווערט אויסגעדריקט אנערקענונג פאר דער בעלעסטערטער ארבייט.

נאכ'ן בעשטעטיגען דעם פראיעקט פון בודזשעט אויפ'ן 1930 און דעם טעטיגקייטס-פלאן אויפ'ן יאהר 1930 — טרעט מען צו, צו די וואהלען פון נייעם אויפזיכטס-ראט און פערוואלטונג. אין דער פערוואלטונג ווערען געוועהלט: משה קארפעל, שמואל ערעלמאן, יאניע שולמאן, ע. וואלינסקי און מ. פרעליך, אלס קאנדידאטען: ראטמאן ב. שפירא און לייזער עפשטיין, אין ראט: מרדכי קונרע, מרדכי שווארצבארד, משה וולאטניצקי, אושע מאי לעווקאוויטש, הערש ראבקעוויטש, מ. שווארצבוים, שמחה לעווקאוויטש, י. ב. ניפס, עוריאל מענעלאך. אלס קאנדידאטען: מאניש קאטשקע און בענדעט קאשיך, צוליב דער שפעטער צייט ווערט בעשלאסען די איבעריגע פונקטען פון דער טאג-ארדנונג צו ... אויף א ספעציעלער פערזאמלונג.

קאנצערט-דירעקציע:
אלפרעד שטרויך, טעל. 213-84

זאל פילהארמאניע — זאל פילהארמאניע

מיטוואך, דעם 4-טען יוני 1930, 8.45 א זייגער אוונט

פייערליכע פערענדיגונג פון קאנצערט-סעזאן

1915-1930 צוליב דער 15-יעהריגער עקזיסטענץ 1915-1930

פון דער קאנצערט-דירעקציע

אלפרעד שטרויך אין לאדז

1000-טער יובילעאום-קאנצערט

אין וועלכען ס'נעהמען אנטייל:

Artur Rubinstein (פארטעפיאן) | **Paweł Kochański** (פידעל)

אין פראגראם צווישען אנדערע BETHOVEN / קרייצער-סאנאטע.

זעמטליכע פאספארטו'ס און הנחה-בילעטען נישט גילטיג. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע

השתדלות וועגען שטייער-הנחות
קאנפערענץ פון דער האנדעלס-קאמער מיט'ן פרעזעס פון פינאנץ-קאמער

דעלעגאטען פון האנדעלס-און אינדוסטריע-קאמער האבען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער וועגען די שטייער - ענינים. די דעלעגאטען פון דער האנדעלס-קאמער האבען דערלאנגט דעם פרעזעס פון פינאנץ - קאמער א מעמאריאל מיט דער אנווייזונג, אז דער הכנסה - שטייער מוז צוליב דעם איצטיגען ווירטשאפטליכען קריזיס בעדייטענד פערקלענערט ווערען.

דער פרעזעס האט צוגעזאגט די פארגעלעגטע רשימה פון די מיטעל - שטייער - צאהלער, מיטצוטיילען אין אלע פינאנץ - אמטען. די רשימה וועט בעהאנדעלט ווערען מיט'ן אנטייל פון רעפרעזענטאנטען פון ווירטשאפטליכע קרייזען.

ווייטער האבען די דעלעגאטען פון דער האנדעלס - קאמער זיך בעקלאגט, אז די פינאנץ - אמטען ציהען נישט צו אלס עקספערטען די פערזאנען וועלכע זענען אנגעגעבען אין די עקספערטען - רשימות פון די האנדעלס - קאמער, דער אינספעקטאר פונ'ם פינאנץ - מיניסטעריום ה' אלאגר, וועלכער האט ביי-געוואוינט די קאנפערענץ, האט ערקלערט, אז די פינאנץ-קאמער וועט ארויסגעבען די פינאנץ - אמטען אינסטרוקציעס, אז עס זאלען האנאריערט ווערען די רשימות פון די עקספערטען, וועלכע עס שטעלט צו די האנדעלס - קאמער.

ווייטער איז געוועזען בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען אנווענדען דעם צירקולאר פונ'ם פינאנץ-מיניסטעריום וועגען די 1-פראצענט הנחה - שטייער פון די הויט-אונטערנעהמונגען, וועלכע פיהרען נישט קיין חשבונות ביכער.

די דעלעגאטען האבען אנגעוויזען אויף די פעהלער-האפטען אנווענדען פון דעם דאזיגען צירקולאר און פארגעלעגט איניגע פערבעסערונגען.

פאשהאף און שטעקער געטיילט דעם 1-טען און 2-טען פריז
נעכטיגע פינאל - קאמפען אין צירס

נעכטען האט זיך פערענדיגט דער טורניר פאר די פראנצויזישע ריננ-קעמפער. אין דער ערשטער פאר האבען געקעמפט קלעין מיט גריקסן. אין דער 40 מינוט האט קלעין בעזיגט גריקסן. נאכדעם האבען געקעמפט פאשהאף מיט שטעקערן; אין דער 49 מינוט האט שטעקער דורך א שליסעל אוועקגעלעגט פאשאפען.

נאכדעם איז פארגעקומען די פערטיילונג פון די פריזען פאשאף מיט שטעקערן האבען געהאט א גלייכע צאהל פונקטען און דערפאר האבען די צוויי שען זיך געטיילט דעם ערשטען און 2 פריזען; דעם דריטען פריז האט בעקומען קלעין און דעם 4 — גריקסן.

דער עולם האט איינגעארדנעט די דגער גוואלדיגע אוואציעס.

פון דער פעלץ-בראנזשע

דעם 27-טען מאי ד. י. איז ערעפענט געווארען אין אונזער שטאט, אויף זאוואדזקא 1 א פיליע פון דער וועלט-בערימטער הויזאווניע פון פעלץ-ווארע ג. אפענגעגרען צענטראל עאין ווארזא.

די פיליע וועט זיין פערזעהען מיט'ן גרעסטע אויסוואהל פון פעלץ-סחורות פון די בעסטע וועלט-מארקען.

די פירמע האט אנפערטרויט די לייטונג פון דער לאדזער פיליע דעם בעקאנטען אין לאדז פאבמאן ה' דיר מעלמאן, וועלכער האט זיך א האנק זיין 37 יעהריגער פאכמענישער רוטין, ערווארבען די אלגעמיינע אנערקענונג און וועט אין דער הינזיכט בעפרידיגען די ווייטגעהענדסטע פאדערונגען פון דער געעהרטער קונדשאפט.

מעלדונגען

די הנהגה המקומית פון דער שומרים ארגאניזציע „תל-חי" פעראייניגונג פון די שומרים-ארגאניזאציעס „השומר העברי", „ברית השומר" און „ה-שדתי" מעלדעט, אז איהר סעקרעטאריאט געפינט זיך אין לאקאל קאמיננא 2 פראנט 2 שטאק, און פאדערט אויף אלע געוועזענע מיטגלידער פון די איי"בענדערמאנטע ארגאניזאציעס זיך קומען במשך פון די וואך רעגיסטרירען.

רעליגיעז - ציוניסטישע - סאציאליסטישע פארטיי „דת ועבודה" נאוואמיעסקא 4.

היינט דאנערשטאג פינקטליך 8 אזייגער קומט פאר אין איינעם לאקאל א רעפעראט א. ד. ט.: „רעליגיעזער סאציאליזם" דאס נייע וואס אין דער יודישער געזעלשאפט" רעפערירען העט: ח' מאיר הערצבערג.

1710

דאס יונגע דור

דער גרעסטער פילם-שלאגער פון איצטיגען לעבען, וועלכער איז ביז יעצט געשאפען געווארען אויף דער וועלט

ווא?

לופט-בריף קיין אויסלאנד

[2] דער לאדזער פאסט - אמט האט אנגעהויבען אנצונעהמען לופט - ענוועלאפען קיין אמעריקא, קאנאדא, פאנאמא, קובא, מעקסיקא און פערו.

אלע ענדונגען וועלען אפגעשיקט ווערען קיין ניו-יארק און פון דארט מיט דער לופט אין די בעזונדערע געגענדען.

די לאדזער פאסט - אמט נעמט אויך אן לופט-בריף קיין גריכענלאנד, עגיפטען, פאלעסטינא, איראק, פערסיען און ענגליש - אינדיען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

[12] היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאוולאווסקי, פיעטריקאווער דרייהונדערט זיבען; האמבורג, גלובנא 50; גלוכאווסקי, נארוטאוויטש 4; סימקעוויטש, קאפערניק 26; כארעמזא, פאמארסקא 10; פאמאשי פל. קאשטשעלנא 10.

ראדיא-פראגראם
דאנערשטאג, דעם 29-טען

10.15 גאטעסדינסט פון פויזנער קאטעדרע. 16.58 צייט-סיגנאל, קאמוניקאטען. 12.10 פריה-מארגען-קאנצערט פון ווארשאווער פילהארמאניע. 15.20 מוזיק (טראנסמ. פון ווארשא). 16.00 „ווארשא אין מאי 1905" – פארטראג פון יאן צינצארסקי. 16.20 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען, טראנסמ. פון ווארשא. 16.40 וועגען קאמארען אלס פערשפרייטער פון קראנקהייטען" — פארטראג פון ד"ר רושקאווסקי פון ווארשא. 16.55 גראמאפאן - פליטען (פון ווארשא). 17.15 פארטראג פון פראפ. אסטענדאווסקי (פון ווארשא). 17.40 נאכמיטאג-קאנצערט (פון ווארשא). 19.00 לאדזער נייעס, קאמוניקאט פון האנדעלס קאמער. 19.40 קאמוניקאטען. 19.58 צייט-סיגנאל. 20.30 אוונט-קאנצערט פון ווארשא. 21.45 טראנסמ. פון פויזען. 22.15 קאמוניקאטען: ספארט, מעטערעאלאגישע, פאליציי א.ד.גל. 23.00 טאנץ-מוזיק (פון ווארשא).

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

לעצטע — מאריס לאמפע
גאסטראלען פון

שבת, ד. 31-טען, מאנטאג, ד. 2-טען, דינסטאג, ד. 3-טען, 9 אוועגד

פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז — נייעסטע אויפפיהרונג פון מאריס לאמפע פרעמיערע!

שפאנענד / גרעסטער שלאגער פון אמעריקא / סענסאציאנעל

אויפן וועג קיין בוענאס-איירעס

(דאס לעבען פון דער אונטערוועלט) אין 3 אקטען מיט געזאנג פון רייזעלמאן.

1. בילד: ביים רוימען לאמטערן
2. „ דאס לעבען פון דער אונטערוועלט
3. „ דער האנדעל מיט לעבעדיגע סחורה
4. „ די מאמע פערקויפט איר טאכטער
5. בילד: אין נעץ פון זינד
6. „ די שרעקליכע שטראף
7. „ די נקמה פון דער פרוי
8. „ דער וועג צום עהרליכן לעבען

פאר קינדער פערבאטען!

שבת, 4 נאכמיטאג — די בעליבטע פיעסע — נאר 1 מאל
דער ווילדער מענש
אין 4 אקטען מיט געזאנג פון י. גארדין. ראל „למך"-מ. לאמפע.

מאנטאג, 4 נאכמיטאג שלום-עליכם'ס מייסטערווערק צום לעצטען מאל
טוביה דער מילכיגער
אין 4 אקטען פון שלום-עליכם
ראל „טוביה"-מאריס לאמפע

דינסטאג, 4 נאכמיטאג — גרויסע היסטארישע אפערעטע
„חורבן ירושלים"
אין 4 אקטען פון לאטיינער. ראל „ישמעאל"-מ. לאמפע.

אלע פארשטעלונגען צו פאלקס-פרייזן פון 1 ביז 3 זל.

ס'נעהמען אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, לובראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: פריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, וו. גייהויז, פאלאנסקי, ראשקאוו. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

היינט ווערט געעפנט די קאאפעראטיווע יודישע מעכאנישע וועבעריי אין לאדז

די גרויסע אויפגאבען, וואס שטעהען פאר'ן לאדזער „ארט"

אנהויב פון א וויכטיגער „ארט"-אקציע

א געשפרעך מיט ה' ב. איסראוויטש

אין לאדז הייבט איצט דער פארשטעהער פון צענטראל-קאמיטעט פון „ארט" דער באקאנטער געזעלשאפטליכער טוער און ליטעראט ה' ב. איסראוויטש, ה' איסראוויטש וועט פארברענגען א געוויסע צייט אין אונזער שטאט, וואו ער וועט זיך באטייליגען אין דורכפיהרען די גרויסע קאמפאניע פאר דער געזעלשאפט „ארט".

פאר א מיטארבייטער פון אונזער צייטונג האט ה' איסראוויטש ארויסגעזאגט זיך וועגען די אלגעמיינע אויפגאבען פון „ארט" און וועגען דער נאר בעוואוסטער ארט-טעטיגקייט אין לאדז:

די עקאנאמישע לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג האט ארויסגערופען א גרעסערע פער-אינטערעסירונג מיט דער טעטיגקייט פון „ארט" — די איינציגע פראקטישע עקאנאמישע ארגאניזאציע, וועלכע האט זיך געשטעלט דעם ציל צו פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען.

„ארט" איז טעטיג אויפ'ן געביט פון פראפעסיאנעלער ארבייט. אויפ'ן געביט פון צוציהען יודען צו ערד-ארבייט און די לעצטע צייט לעגט ער א סך אויפמערקזאמקייט אויך דער זאך פון אינדוסטריאליזאציע.

ספעציעל כאראקטעריסטיש איז דער הינויכט פון די ארבייט אין לאדז; דא פארמאגט „ארט" 17 שול-ווערקשטאטען וואו עס זענען אין די לעצטע יאהרען ארויסגעגאנגען 3560 פערזאן פערשידענע פאך-קורסען פון וויי זעכציג פראצענט געוועזענע סוחרים. דאס בעווייזט אויף דעם גרויסען אומשיכטונגס-פראצעס, וואס עס מאכען איצט א דורך די יודען. די ארבייט פון „ארט" געפינט א אפקלאנג נישט נאר אין לאנד, נאר נאך מעהר אין אויסלאנד. די אקציע פאר „ארט" אין אמעריקא האט זיך אנגעהויבען מיט א ערפאלג, אז עס האט געגעבען א מעגליכקייט צו אמענצושטעלען דעם בודזשעט אין 1929-30 אויף א סומע פון 980.000 דאלאר. צום גרויסען בעדויערען האט די אקציע זיך געמוזט אפשטעלען צוליב די פאלעסטינא-געשעהענישען און צוליב דעם קראך אויף דער ניו-יארקער בערזע. שפעטער האט זיך אנגעהויבען די אקציע פון „דזשאוינט". „ארט" האט געמוזט אפשטעלען זיין בעזונדערע אקציע און בעקומט א טייל פון דער אלגעמיינער אקציע פון „דזשאוינט".

א בעזונדער ארט פערנעהמט די געציינג-קאמפאניע, וועלכע עס פיהרען די אמעריקאנער יודישע ארבייטער, די קאנפערענץ פאר דער געציינג-קאמפאניע האט בעשלאסען נישט אפצושטעלען איהר אקציע, נאר פערקעהרט, צו פערגרעסערען פון 2 מיליאן דאלאר אויף די נאהענטסטע 4 יאהר, איבערהייזען דאס געלד דעם „ארט" און פיהרען די ארבייט נישט נאר אין ראטען-רוסלאנד ווי עס איז געווען ביז איצט, נאר אויך אין פוילען, און די ערשטע מיטלען, וואס דער צ.ק. פון „ארט" אין פוילען האט בעקומען פון דער געציינג-קאמפאניע האט מען בעשטימט פאר מעכאניזירען די וועבער ארבייטער אין לאדז.

שוין איצט האט דער לאדזער „ארט" ארגאניזירט דעם ערשטען יודישען מעכאנישען לוין-וועבער-קאאפעראטיוו, איינגעקויפט 28 מעכאנישע שטוהלען מיט אלע מאדערנע הילפס-מאשינען, מאטארען א.ד.ג. געשאפען א פאסענדען לאקאל אויף פאלודניאווא 52, און היינט דאנערשטאג דעם 29 מאי קומט שוין פאר די ערעפנונג פון דיזען דאזיגען זעהר נוצליכען אנשטאלט, און דאס זאל זיין א אנהויב פון איבערפיהרען די יודישע האנדוועבער צו מעכאנישער ארבייט.

דער לאדזער „ארט" האט בעשטימט צו פערברייטערען די ארבייט אויף דעם דאזיגען געביט, און צו דעם צוועק ווערט היינטיגע וואך פראקלאמירט א גרויסע „ארט"-אקציע וועלכע זאל שאפען מיטלען פיר טויזענד דאלאר. צו דער דאזיגער ארבייט האבען זיך שוין אנגעשלאסען די בעוואוסטע לאדזער געזעלשאפטליכע טוער ד"ר ווישעוויאנסקי, ה' ש. פאסט, דיר. לעקער, פר. בענדער, אינזש. מארגוליעס, ה' פ. מארי, מ. זיירערנווארם, דר. ל. וולבערשטראם, פר. טאמארקין, ה' א. פרויקין, און א ריי אנדערע.

די דערמאהנטע אקציע ווערט אנגעפיהרט דורך דער לאדזער „ארט"-פערוואלטונג צוזאמען מיט דעם פארשטעהער פונ'ם צענטראל-קאמיטעט ה' איסראוויטש, וועלכער פערבלייבט אין לאדז ביז צום סוף פון דער אקציע.

פון קאאפעראטיווען לעבען אין דער לאדזער וואיעוואדסטווע

די טעג איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער הנדל באנק פאר האנדווערק און קליין-אינדוסטריע, פילסודסקיעגא 25, אונטער דעם פארזיץ פון ד"ר טארטאקאווער א פלענאר-זיצונג פון ראיאן-קאמיטעט פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע. די זיצונג האט אויסגעהערט א בעריכט פון די לעצטע צוויי חדשים און בפרט וועגען די בעזוכען אין די פראווינצער קאאפעראטיווען, וועגען אינטערווענצען פאר זיי און וועגען רעגולירונג פון די בעציהונגען צווישען דעם פערבאנד פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען און דער יודישער קאאפעראציע אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע. ס'זענען אויך אנגענומען געווארען א ריי ציפערען וועגען דעם מצב פון דער דאזיגער קאאפעראציע און ס'איז ארומגערעדט געווארען די סיטואציע פון א ריי קאאפעראטיווען וואס נויטיגען זיך דרינגענד אין א קרעדיט-הילף, און וואס זענען לעצטענס בעזוכט געווארען דורך די פארשטעהער פון ר. ק. די זיצונג האט דערנאך בעהאנדעלט די פראגע פון נאהענטען לאנד-צוזאמענפאהר פון די יודישע קאאפעראטיווען אין פוילען און בפרט די ענדערונגען פון סטאטוטען פון פערבאנד וואס דארפען דארט בעשלאסען ווערען. ס'זענען נאמינירט געווארען די קאנדידאטען פון דער וואיעוואדזטווע פאר'ן ראט פון דער באנק פאר קאאפעראטיווען און ראט פון פערבאנד. צום סוף איז בעהאנדעלט געווארען א ריי פראגען וואס זענען פערבונדען מיט דער לעצטענס פאסירטער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער קרעדיט-באנק אין זדונסקא-וואליא און ס'זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע בעשלוסען, ס'איז אויך בעשלאסען געווארען אפצופאלגען דעם ראיאן-צוזאמענפאהר פון דער וואיעוואדזטווע ביז נאך דער לאנד-קאנפערענץ וואס דארף פארקומען סוף יוני אין ווארשא.

„ווירטשאפט און לעבען"

איז קאמף פאר די עקאנאמישע פאזיציעס

„ווירטשאפט און לעבען" נומער 10 (צייטשריפט פון ארט-פערבאנד — בערלין) אימפאנירט מיט דעם ערנסט און ברייטען פערנעהם, מיט וועלכען עס ווערען דא בעהאנדעלט די אנגעווייטאגסטע פראגען פון יודישען עקאנאמישען לעבען. איינע פון אט די אנגעווייטאגסטע פראגען, די פראגע וועגען „קאמף פאר ארבייט" בעהאנדעלט א. ראוין (בר אריר) אין זיין ארטיקעל „צום קאמף פאר ווירטשאפטליכער גלייכבערעכטיגונג".

א טעמע, וואס אינטערעסירט איצט די יודישע עפענטליכקייט פון דער גאנצער וועלט, בעריהרט אינ'ם זעלבען נומער יעקב לעשצינסקי אין זיין ארבייט „וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון יודען אין פוילען". מיט איינגע חדשים צוריק האט לעשצינסקי דורכגעמאכט א לענגערע רייזע איבער פוילען און האט דארט שטודירט די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג. ער איז געקומען אין בעריהרונג מיט אלע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג, מיט די יודישע געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס און אינסטיטוציעס און זיך צוגעקוקט צום לעבען פון לאנד בכלל און די גרויסע און קליינע שטעטלעך. זיינע ארטיקלען פון פוילען זענען אויפגעכאפט געווארען פון דער יודישער פרעסע און האבען געמאכט א רושם.

אין גאר א נאהענטער שייכות צו אט די צוויי אפהאנדלונגען שטעהט די ארבייט פון ד"ר א. טארטאקאווער וועגען דער ווירטשאפטס-פאליטיק פון יודישען מיטעלשטאנד.

וואוהין גייט בכלל די ענטוויקלונג פון דער יודישער בעפעלקערונג? וועלכע זענען עס די טענדענצען פון דער יודישער עקאנאמישער ענטוויקלונג? איינציגע גדולים קענען צו אט דער טעמע זאגט ארויס אין זיין ארטיקעל א. מענעס.

וויכטיגע מאטעריאלען ווערען געבראכט אינ'ם נומער וועגען יודען אין די פראפעסיאנעלע פעראיינען אין ווייס-רוסלאנד (י. ק.).

אויך דער ביבליאגראפישער טייל איז אקטועל און בעהאנדעלט פראגען פון דער עקאנאמישער לאגע פונ'ם פוילישען יודענטום אין איצטיגען מאמענט. די אלע אפהאנדלונגען האבען, א חוץ אלע מעלות, די מעלה, וואס זיי זענען געשריבען אין א לייכטער און לעבעדיגער שפראך.

אנ'אויספלוג

קיין זאקאפאנא און טשעכאסלאוואקיי

פון דעם 1 ביז דעם 15 יולי קומט פאר א וואכענטליכער אויספלוג קיין זאקאפאנע און טשעכאסלאוואקיי אונטער דער אנפיהרונג פון בעוואוסטען מאטערניק ה' באריס איסראוויטש, דער אויספלוג וועט בעזוכען קראקא, וועליטשקא, זאקאפאנע, פוילישע און טשעכישע טאטרען. דער גאנצער אפצאהל בעטרעפט 190 זל. (רייזעס, אויפהאלט, נאכט-לעגער, פאס-שיינען, בעזוכען א.א.וו.) ביים פערשרייבען זיך 25 זל. אויף קאנטא פ.ק.א. 16777. די צאהל אנטיילנעהמער איז בעגרענעצט. דער לעצטער טערמין 15-טען יוני.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

556. קאזאן.

דער אלטער אוסטאוו וועגען דער שטראף-פראצעדור האט טאקע פארגעזעהען אזא כלל, אז א ברודער עווענטועל אנ'אנדערער קרוב איז א געלטענער האט נעאנט ווייט דער עקספעדיציע פון געגנערישען צו אויסגעהערט ווערען אויך אין א שבועה. לויט'ן נייעם קאדעקס פון דער שטראף-פראצעדור האבען די נאהענטסטע קרובים דאס רעכט זיך צו ענטזאגען בכלל עדות צו זאגען.

קוים ווילען זיי אבער נישט נוציען פון דאזיגען חסד און זענען יא גרייט עדות צו זאגען, מוזען זיי אומבעדינגט שווערען פונקט אזוי ווי אלע אנדערע עדות.

557. ב. ב. 32.

אויב דאס געשעפט האט זיך מיט קיין אנדערער זאך נישט געענדערט ווי נאר בלויז דערמיט וואס ס'איז איבערגעשריבען געווארען דער פאטענט אויפ'ן נאמען פון דער שוויגער, מוז דער קאמארניק אויפ'ן פערלאנג פון מאהנער אומבעדינגט אונטערנעהמען די עקזעקוציע.

558. א פאבאר-פליכטיגער.

פונקט אזוי ווי אויף דער רעצידע פון דער פאבאר-קאמיסיע וועגען דער דינסטפעהיגקייט פון א פאבאראווע איז נישט פערהאן קיין אפעלאציע, אזוי איז אויך נישט פערהאן קיין אפעלאציע אין דעם פרט בנוגע דער מיינונג פון מיליטערישען קרייז-שפיטאל. דאס מיליטערישע שפיטאל האט נישט קיין רעכט צו קוואליפיצירען אנ'אונטערזוכטען פאבאראווע. עס קען נאר ארויסזאגען זיין מיינונג בנוגע זיין דינסט-פעהיגקייט, און עס איז אויך בערופען אנצווייזען צו וועלכע פארמאציעס דער בעטרעפענדער פאבאראווע קאן ווערען צוגעטיילט.

די מיינונג פון שפיטאל ווערט דורכ'ן וואיעוואדשאפט צוגעשטעלט דער אויסגערופענער קאמיסיע ראזפאזנאוטשע, וועלכע איז ערשט בערופען ענדגילטיג צו בעשטימען די קאטעגאריע פון פאבאראווע.

559. ראדושקאווסקי.

קיין שום ניי עצירקולארען אדער פעראדנונגען וועגען דעם אז האנדווערקער וועלכע בעשעפטיגען נישט מעהר ווי 1 געהילפען ארבייטער, זענען נישט מחויב צו צאהלען קיין אומזאץ-שטייער, זענען נישט פערעפענטליכט געווארען. דער כלל איז פארגעזעהען אין אוסטאוו וועגען אינדוסטריע-שטייער. לעצטענס איז נאר אזא ענין בעטראכט געווארען אין העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל, וועלכער האט ענטשידען דעם ספק אין אנגעוויזענעם זינען.

560. א קעלצער.

געווים וועט זיך אייער פרוי אנשטויסען אויף מניעות מצד דער שטייער-מאכט ביים בעמיהען זיך וועגען אנ'אויסלענדישען פאס צוליב אהרע פערלענגערטע שטייערן.

561. מ. פ.

562. א טארג-שטייער.

ווענען אייערע עניינים דארפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג טיטבערגענגענד די צייטונג.

קליינער פעליעטאן

שעמען זי זיך, הער קאזאק

מעשה שהיה — א מעשה מיט א יונגעלע, וואס איז איינמאל אהיים געקומען פון חדר וויינענדיג. פרעגט איהם די מאמע: „וואס וויינסטו, זונענדיו?" ענטפערט דאס יונגעלע, אז דער רבי האט איהם געשמיסען. רופט זיך אן דער טאטע: „אוי". דער רבי האט דיר געשמיסען? הייסט עס דאך, אז דו ביסט א קונדס, א יונגאטש און א כל-בוניק, איב אזוי, טא זייזשע מוחל און ציה זיך אויס אויפ'ן בענקעל".

און דער געטרייער טאטע האט אראפגענומען דאס כאסיקעל און האט איהם אויסגעזייט אפגעשמיסען.

דאס איז די מעשה, און דער נמשל איז, מורי ורבותי, אט וואס:

דאס יונגעלע איז די כנסת ישראל, דער רבי זענען די אראבער און דער טאטע איז ענגלאנד.

די אראבער האבען אונז לעצטענס איינגעסט אזוי אפגעשמיסען, אז אונזער קערפער איז מיט בלוט פערלאפען, זענען מיר געקומען צו ענגלאנד מיט א „ציעקוי" — האט זיך מיישב געווען ענגלאנד און דאס אונז אויסגעזייט אפגעשמיסען — אפגעשטעלט די אימיגראציע אין א"י.

כאא האט מען זיך געווארפען ריכטען אויף אונז וואר? האט מען געקענט ערווארטען, אז מאקדאנאלדס סאציאליסטישע רעגירונג זאל אונז אפטון אזא מין שפיצעל?

נאט אליין — איז כדאי געווען אז וויטשעפעל זאל אויף איינלייגען די וועלט פאר דער לייבאר-פארטיי, ווי זי האט איינגעלייגט בשעת די לעצטע וואהלען?

און איז כדאי געווען איינצולאדען מאקדאנאלד'ן אין יודישען טעאטער און איהם געבען א פרייען פלאץ? ווען איך וואלט געווען דער טעאטער-דירעקטאר, וואלט איך איהם איצט צוגעשיקט בריוועל בזה הלשון: „היות דו האסט אפגעשטעלט די אימיגראציע אין א"י, טא זיי אזוי גוט און בעצאהל פאר'ן בילעט און וויס ווי טייער עס קאסט, אז מ'הייבט זיך אן מיט'ן פאלק ישראל".

איך וואלט וועלען וויסען, וואס עס זאגען איצט קאפלאנסקי, רוב דאז און סעם דרין צו דעם, וואס חבר ראמזיי האט אונז אפגעטון. ווען די לייבאר פארטיי איז אריין אין מאכט האבען זיי געיובעלט און זענען זיכער געווען, אז זיי האבען שוין ארץ-ישראל אין קעשענע. זיי האבען שוין גערעכענט, אז משיח איז געקומען, און פלוצלונג — אזא קלאפ, ענטשולדיגט!

דער מוח בעגרייפט עס נארנישט, פון איין זייט איז מאקדאנאלד א גוטער פריינד, א געטרייער „חבר", אנ'עכטער פועלי ציון" און פון דער אנדערער זייט — אזא שלעכטע האנדלונג געגען אונז. מאקדאנאלדס פאליטיק דערמאהנט אנ'יענעם מלמד וועלכער האט גענומען א תלמיד מיט קעסט. האט ער איהם אנגעזאגט, אז א גאנצען טאג אין חדר זאל ער איהם רופען „רבי". נאר אין דערהיים זאל ער איהם רופען „בעל-הבית". איינמאל איז דערהיים ביים עסען זיצט דאס יונגעל און וויינט פרעגט איהם דער מלמד: "וואס וויינסטו"? ענטפערט דאס יונגעל: „איי, בעל-הבית, דער רבי האט מיך אין חדר אזוי געשלאגען, אז די הענד זאלען איהם וועה טון"....

די איינציגע האפנונג איז איצט די רעוויזיאניסטען. אויף שמריהו לעווינס מיטינג האבען זיי געוויזען, אז ווען זיי ווילען נאר קענען זיי. הרב פערלצווייג האט געגעבען געראט פון זיי א גוטע פארציע, אבער אנשטאט אויסצולאזען כל חמתם אויף הרב פערלצווייג אדער אויף פייל גורמאן, וועלכע זענען געגעבען גאט די נשמה שולדיג, וואלט איך זיי געראטען נאָקעקנעהן צו דער רעגירונג און זיך אויסטענה'ען מיט איהר. נאכדעם ווי לארד רעדינג, לארד מעלטשעט, רושיימס ראטשילד און פנחס רוטענבערג האבען וועניג געפועלט ביי מאקדאנאלד'ען, וואלט מען געדארפט צוזאמענשטעלען א דעפוטאציע פון זייערע טשעכאנאווער. פון לאסק און זאלען זיי איהם אריינזאגען דעם אמת, ווי יענער גאליציאנער יוד אין מלחמה צייט, ווען א רוסישער קאזאק איז אריין צו איהם אין הויז און אנגעמאכט א חורבן, איז ער צוגעגאנגען צו איהם און זיך אנגערופען: „שעהמען זי זיך, הער קאזאק" — — —

— — — — — — — —

איהר זאגט: „איז האט איך א זאך פון וועלכער מ'קען זיך ערלויבען צו ווינצלען"?

ענטפער איך: „יא".

ווארום ס'איז לעכערליך, זאג איך אייך, צו צוקוקען ווי אונזער עולם האט מיט אמאל פערלוירען דעם קאפ.

ס'איז לעכערליך, ווען א פאלק, מיט אזוי פיל נסיונות, מיט אזוי פיל איבערלעבענישען און מיט אזא רייכער געשיכטע פאלט אריין אין פאניק צוליב א גזירה'לע.

„הוי ההולכים אל מצרים לעזרה"! וועה איז, ווען מ'זוכט הילף ביי מצרים אדער ביי אשור אדער ביי אנדערער פאלק. אונזער הילף ליגט אין אונזערע אייגענע — — — — — — — — — —

ניין, געזונ, עס ווערט צו ערנסט. עס טראגט שוין דעם ריח פון א לייט-ארטיקעל. טא האט-זשע מיר א גוטען תמיד.

אנ'איינער.

ווי אזוי די יודען פון ארומעניש שטעטעל

האבען זיך פערטיידיגט געגען די קוזיסטישע פאגראמטשיקעס

וועגען די בלוטיגע געשעהענישען אין רומע־נישען שטעטעל טירגו־פרומאס, געפינען מיר אין דער קישענעווער צייטונג „די צייט" פאלגענדע פרטים:

מאנטאג, דעם 5־טען מאי, בייטאג, האבען זיך אומגעקעהרט פון האמא: די זינגער פון די וואה־לען. קוזא מיט זיין זוהן וואראש זענען ארויסגע־פאהרען אין א קליינער מאשין פאקאר"ט און ערשט 15 מינוט נאך זיין אנקומען קיין טירגו פרומאס, האט זיי נאכגעיאגט א גרופע פון 17 סטודענטען אינטאטארען, אלץ וואלט פעראיבער נארמאל, ווען די סטודענטען זאלען נישט געווען פערווירקליכען זייער דראהונג פון צוריק מיט עטליכע טעג, ווען דורכפאהרענדיג אין דעם זעלבען אויטאמאביל הא־בען זיי געשריגען, געווארענט מיט די שטעקענס, אז זיי וועלען זיך אפרעכענען מיט די יודען ביי זייער צוריקקעהר. אויפ'ן וועג האבען זיי דאן געפונען א פערשפעטיגטען בעל־עגלה, הירש לייזער מאיר און איהם גוט געשלאגען אלס אנזאג דעם שטעטעל אז זיי קומען.

ווען די סטודענטען זענען אריינגעפאהרען קיין טירגו־פרומאס האבען זיי אויפ'ן וועג געפארערט פון שאפער, אז ער זאל איינשטעלען דעם מאטאר. ער וויל אבער נישט. זיי נעהמען ארויס דאס שליסעל פון מאטאר, וועלכער ווערט פערלאשען, אזוי ווי עס איז געווען פארג־ארעפ, פאהרט די מאשין ווייטער און שטילער. דעם ערשטען שטיין אין שטעטעל האבען די סטודענטען געווארפען דער פרויליין ק: הערשקאוויטש, וועלכע איז געשטאנען פאר א הויז; א טייל סטודענטען שפרינגען אראפ, דערזעהענדיג דעם 80־יעהריגען לאסקער, ווארפען איהם צו־דער ערד און שלאגען איהם אזוי אז ער נעהמט איצט ארום טויט־קראנק און פערוואונדעט. בפרט אויף דער לינקער האנד. ווען דאס שטעטעל האט געזעהען, אז עס הויבט זיך אן דער קלאפ־ישער פאגראם, זענען אלע יודען ארויס אויף די גאסען.

ווען די יודען זאלען זיך נישט געווען פערטיי־דיגט, וואלטען די 17 סטודענטען פאגראמירט דאס שטעטעל. דערצו האט דאך געווארט קוזא אליין מיט זיין זוהן וואראש. די יודען האבען אבער דאס מאל נישט געוואלט לאזען, אז מען זאל אויף זיי ארויס־לייגען די הענט, האבען זיי זיך אליין פערטיידיגט. די פינף סטודענטען האבען נישט געקאנט און אפשר נישט געוואלט פערטיידיגען די פיר הונדערט יודישע משפחות און עס וואלט אפילו נישט געווען אנשטענדיג זיך צו לאזען פערטיידיגען דורך געצעהל־טע עטליכע פערזשאנטען.

די סטודענטען האבען געראט מיט זיך שטע־קענס און שטיינער. זיי האבען עס בענוצט. די יודען זענען צו זיי ארויס מיט וואס עס איז זיי געקומען אונטער דער האנד. זיי האבען גענומען די אפענ־סיווע און זענען באלד געווען בכוח צוריקצושטוי־סען די חבריה. בשעת דעם ערנסטען געשלעג האט מען צוגעבראכט דעם אויטאמאביל, מיט וועלכען די סטודענטען זענען אנגעקומען. קוזא האט נישט געהאט קיין חשק אפצוציהען, ווייל מיט זיין גאנגענווארט האט ער דערמוטיגט די שלעגער. דאן איז אנגעלאפען פאליציי און איהם געווארענט „אין נאמען פון געזעץ" באלד צו פערלאזען דאס שטעטעל ווייל אנדער ער איז ארעסטירט אדער מען גאראנטירט נישט פאר זיין לעבען. אין דעם געשלעג האט זיך אויך בעטייליגט דער זוהן פון קוזא, ווייל נאך אלעמען האט מען געפונען אויפ'ן שלאכט־פעלד זיין הוט, וועלכע ווערט סטהמא אריין אין מוזיי פון די האקענקרייצלער! ווען קוזא איז אוועק מיט זיין מאשין האבען די סטודענטען פארלוירען דעם מוט און זיך צוריקגעצויגען. די מאסען איז זיי נאך און עס ווייזט אויס, אז דאן האט מען ערנסט געשע־דיגט דעם אויטאמאביל.

די פאליציי, וועלכע איז אנגעקומען, בעת דעם געשלעג האט די צדדים נישט געקאנט צוטיילען, דאן האט פאליציי אויסגעשאסען אין דער לופט און דערמיט געווארענט דעם עולם, אז די זאך ווערט ערנסט. די סטודענטען זענען ארויף אויף א לאסט־אויטאמאביל, וועלכער אז די דורכגעפאהרען צופעליג און זענען אנטלאפען קיין יאסי. הגם אויפ'ן וועג קיין יאסי איז נאך פערהאן א יודיש שטעטעל באלו־אלאי, האבען זיי שוין האט נישט געוואגט עפעס צו פרובען. ווייל זיי זענען שוין געווען אנגעלערענט פון טירגו־פרומאס, אז די צייט פון שלאגען איז פערביי.

ווען קוזא איז אנגעקומען קיין יאסי האט ער באלד מיטגעטיילט די סטודענטען, וואס מיט איהם האט פאסירט. דאן האט ער זיך געווענדעט צום פרעפעקט פעטראוואן, אנזוייענדיג, אז די מאכט ארגאנען זענען „פעריודישט". פעטראוואן האט ער־קלערט קוזאן, אז ער גיט איהם איבער צום געריכט פאר בעליידיגען די מאכט. קוזא האט דאן אנגע־וויזען, אז מען האט דערהרג'עט צוויי סטודענטען. די דאזיגע סברה האט זיך גענומען דערפון, וואס ביים צוריקקומען פון די סטודענטען קיין יאסי, האבען געפעהלט ביים צעהלען צוויי סטודענטען פון די 17. זיי האבען זיך אויסבעהאלטען אין טירגו־פרומאס און זענען אנגעקומען קיין יאסי ערשט 3 א ווייגער בייגאכט מיט דעם צוג פון פאקשאן.

דער ערשטער ראפארט צום אינערן־מיניס־טעריום איז געמאכט געווארען דורך דעם ארטיגען פא ליציי־שעף. ער האט אנגעוויזען בלויז דעם אמת: אז די סטודענטען האבען פראוואצירט די געשלעגען, ענטקעגען, וועלכע די יודישע בעפעלקערונג האט זיך געפונען אין א צושטאנד פון גענוועצליכער פער־טיידיגונג. אזוי האט געלויטעט דער ערשטער בע־ריכט, נאכדעם האט מען זיך אנגעהויבען צו בעטראכטען, און אז עס טויג נישט צו בעווייזען דעם אמת פאר'ן לאנד. האט מען אנגעהויבען באפען אויף צוריק. מען האט אויסגעפונען פארשיינען, וועלכע האבען עדות געזאגט אויף יודען, וועלכע זענען גאר אין שטאט נישט געווען יענעם טאג, אז זיי האבען די ערשטע געשלאגען, אז זיי האבען געבראכען די מאשין א.א.וו. די פאליציי האט אלץ אויסגעהערט און פערשריבען. מען האט אויסגע־הערט 40 עדות. יודען האבען דערקלערט דעם אמת, א פאר קריסטען האבען זיך בענוצט מיט דער גע־לעגענהייט פון העלפען דער שפיל פון די, וואס ווי־לען בעווייזען די שולד פון די יודען און דערצעהלט בל'ערליי מעשיות. ביי אזא לאגע האט די שטימונג אין שטעטעל זיך באלד געביטען. ס'איז ענטשטאנען א יאוש און א נאטירליכע אומצופרידענהייט. מען האט שוין באלד געוואוסט, אז עטליכע יודען וועלען זיכער ארעסטירט ווערען.

ווי ס'איז שוין מיטגעטיילט געווארען, זענען 9 יודען פון טירגו־פרימאס ארעסטירט געווארען און־טערן בלבול, אז זיי זענען בעפאלען די קוזיסטישע סטודענטען.

ער האט אזוי לאנג געשפילט באנדיט־ראלן

ביז ער איז געווארען א באנדיט

מערקווירדיגע געשיכטע מיט א בעריהמטען ארטיסט

דער בעריהמטער פילם־ארטיסט כערט ראס פלעגט זיך תמיד שטארק אויסצייכענען אין באנ־דיטען־ראלען. ער פלעגט שפילען אזעלכע ראלען אומגעוועהנליך עפעקטפול, און דער עיקר — עס האט געמאכט דעם איינדרוק פון אמת, עס האט איבערצייגט.

מען האט נישט געקאנט זאגען, אז ער לעבט זיין ראלע נישט איבער. ער האט געשפילט אזוי, ווי ער וואלט פון געבוירען אן געווען א באנדיט. אלע האבען בעוואונדערט זיין גרויסען טאלאנט.

יא, — האט מען געזאגט — נאר א גאט־געבענטשטער גרויסער קינסטלער קאן אפשפילען א ראלע אזוי ווי כערט ראס. אז כערט ראס שפילט א באנדיט — פערגעסט מען, אז מען האט פאר זיך אן ארטיסט. עס פאלט אוועק א פחד, אן אימה נעהמט אדורך, ווען מען זעהט, וואס פאר א מינען ער מאכט. וואס פאר א גרימאסען, זשעסטען און בעוועגונגען.

און ווי פלינק ער איז, דער כערט ראס! אן אמת'ער טייוועל! קיינער קאן איהם נישט כאפען ביי דער האנט, ער לאכט זיך אויס פון פאליציי. ער איז די פלינקייט, די געשיקטקייט אליין...

מעהר ווי אלעמאל האט זיך דער בעריהמטער ארטיסט אויסגעצייכענט לעצטענס אין א בילד, וואו ער האט מיט א בעזונדערער מייסטערשאפט גע־שפילט די ראלע פון א פלינקען, געשיקטען באנדיט, דער גרים זיינער איז דאסמאל געווען זעהר א גע־לונגענער, אז אלע אקטיארען האבען איהם בעת דער פראבע מקנא־געווען, און ווען ער איז איינמאל גלייך נאכ'ן שפילען אראפ מיט'ן גרים אויף דער גאס און איז אוועק מיט זיין שיינער יונגער פרוי, וואס האט געווארט אויף איהם מיט'ן אויטאמאביל — איז קיינעם נאר'נישט איינגעפאלען, מען האט גע־מיינט, אז דאס איז ער זיך, פשוט, געגאנגען בע־ריהמען פאר זיין פרוי און איהר ווייזען, ווי גוט ער קאן זיך גרימירען...

אין דעמזעלבען טאג איז א פערמאסקירטער באנדיט אריין אין א גרויסער לאס־אנזשעלאסער באנק (די געשיכטע קומט פאר אין לאס־אנזשע־לאס, קאליפארניע, וואו דער ארטיסט האט גע־וואוינט) און צוגערויבט א היבשע אפטייקא. דעם איינציגען קאסע־אנגעשטעלטען, וועלכער איז דאן געווען אין באנק, און געלונגען צו פערצייכענען פרטים פון דעם באנדיטס הלבשה, דעם קאליר פון זיינע האר און אויגען, און לויט זיין שילדערונג האט די לאס־אנזשעלאס־פאליציי גע־כאפט, אז דער זעלבער פארשוין האט מיט א וואך צוריק בערויבט אן אנדער באנק.

די פאליציי און די דעטעקטיווען פון לאס־אנ־דושעלאס האבען זיך גענומען מיט גרויס חשק נאכ־שפיאנירען דעם רויבער און — — — דעה דער־וואלטאט איז געווען, אז אין א פאר טעג ארום זע־נען כערט ראס און זיין יונגע פרוי געשטאנען פאר'ן געריכט אלס אנגעקלאגטע אין באנדיטיזם.

ראס און זיין פרוי האבען געלייקענט שטיין און ביין.

איך בין א בעריהמטער אקטיאר — האט ראס גע'טענה'ט — איך פערדין זיך מיין עהרליך אויס־קומעניש, קיין געלד פעהלט מיר נישט — טא צו וואס האב איך געדארפט בערויבען די באנק?

— יא, — האט דער ריכטער איראניש גע־ענטפערט — דאס וואונדערט אונז אויך!

ראס האט זיך בישם פערלויגענט. ער האט זיך געוואוסט ווי צו פערטיידיגען. ער האט אנגעגעבען זיין „אליבי". האט גענומען אדפאקאטען, און דאן, ווען די דערמאנטע רויב־אנפאלען זענען פארגע־קומען, איז ער גאר געווען ערגעץ אנדערש, און עס האט שוין געדאלטען הערביי, מען וואל איהם בעפרייען. און דאך בעטען פיי איהם ענטשולדיגונג, הלמאי מען האט איהם, דעם כשר'ן אומשולדיגען מאן חושד געווען אין אזעלכע פערברעכענס...

האבען איהם אבער די דעטעקטיווען געגומען אויף א שטרענגען קרייץ־פערהער און ראס האט אנגעהויבען פלאנטערן מיט דער צונג, דער סוף איז געווען, אז ער האט זיך געמוזט מודה זיין. איצט זיצט דער בעריהמטער באנדיטען־ראליסט פערשפארט און אין תפיסה אלס פשוט'ער באנדיט.

בעת'ן פראצעס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ראס איז פריהער, פאר זיין ווערען קינא־אקטיאר, געווען אן ארנטליכער בירגער. ער איז קיינמאל נישט געווען קיין רויבער. דאס שפילען באנדיטען־ראלען האט אבער אזוי געווירקט אויף איהם, אז ער איז מיט דער צייט געווארען טאקע אן אמת'ען א באנדיט... ראס, וואס ער האט געשפילט פאר'ן פילם, איז ער געווארען אין לעבען...

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גליווער

אייגענע פראצאווניע פון זעטליבע ארטאפעדישע ספעראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע נארטעטען. א. ת. נעמט אן פון 230 ביז 4.30 נאכמ.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, עלעקטרא־אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 2–8 נאכמ. און פון 9–5 אוו.

דער מארד אין דער נאכט

(6

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— היינט וועט איהר איהם געפינען, דעם דראושקאוש? — האט דיקמאן א פרעגע געטאן.

— ער, זענט איהר דאך נאר א יאלד!

— האט אויסגערופען טארטשינסקי — דאס איז גראד פון די לייכטסטע זאכען: איך וועל קודם פונאנדערפרעגען זיך ביי די אנדערע צוויי... אויב איהר ווילט — האט ער פארגעשלאגען דיקמאנען — וועלען מיר גאר צוטיילען צווישען זיך די ארבייט. איך וועל, א שטייגער, אויסגעפינען דעם דראוש־קאוש, און איהר וועט געהן אין דער וועש־פירמע ש. און דערהויסען זיך וועגען דעם קליענט, וואס האט געטראגען די העמדער מיט די איניציאלען „ס. ה."

— זעהר גוט! און וואו וועלען מיר זיך דער־נאך בעגעגענען?

דער געהיים־אגענט האט ארויסגענומען א וויזיט־קארטע און מיט א בלייפעדער אנגעצייכענט זיין אדרעס אויף דער צווייטער זייט.

— דא האט איהר מיין פריוואט־אדרעס, דאס מיינט אונז קיינער נישט שטערען. היינט פיער א זייגער טרעפען מיר זיך. איך רעכען, אז ביז דער צייט וועט איהר זיך שוין האבען געזעהען מיט אייער קאלעגע, וואס קאן זיך אויף אזעלכע צלם'לעך?

— כ'וועל זיך בעמיהען! — האט דיקמאן צו־געזאגט — מיין קאלעגע וואוינט נישט ווייט פון מיר, און איך וועל דיך מיט איהם נעמען צוזאמען־טרעפען, יא!... אבער נאך איין פונקט איז נאך פאר מיר נישט קלאר...

— וועלכער, אייגענטליך?

— ווער האט געקאנט דערמארדען די פרוי אויף מאניסטראצקע? א מאן, צי א פרוי?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז א מאן... קיין בעווייזען האב איך נישט, נאר איך בין גרייט צו געהן אין א געוועט, אז דער מערדער איז א מאנס־ביל.

— פארוואס מיינט איהר אזוי?

— ווייל די פרוי האט צו שטארק רעזיקירט, אומברענגענדיג דעם „רוסען פערשוין"... אזוי ריזי־קירען קאן א פרוי נאר צוליב א מאן.

קאפיטעל פיער

ווער איז דער ערמארדעטער?

— ס'איז א סך אנגענעהמער און בעסער צו טון עפעס ממשות'דיגעס, פאזיטיוועס, ווי סתם חלום'ען גלאט אין דער וועלט אריין.

א דאנק א קאפריזען צופאל האט דיקמאן געהאט א געלעגענהייט צו שעפען שמאף פאר זיין ליטעראַרישער ארבייט דירעקט פון לעבענס־קוואל, ער האט אליין בעקומען א ראליע אין דער סודות־דיגער טראגעדיע.

דער גורל האט איהם אונטערגעטראגען אנ־אנהויב פון א שפאנענדען ראמאן, און עס איז יהם אויסגעגעבליבען צו ענטוויקלען די מעשה און זיינע נרויסע קארציטנגע אינגען און ארורכגעלייענט געהיימניספולע זייטען פון דער מארד־געשיכטע, כדי זיך בכבוד ארויסצוצוויקלען פון איהר.

אין דער טיף פון זיין נשמה האט ער זיך אבער געפיהלט, ווי א בעוויגטער.

די מניעות זענען דאך אינדער'אמת'ען געווען זעהר שווערע:

אנ'אומבעקאנטער מענש — שטעלט זיך נאר פאר! — געהט אוועק ביינאכט אויף א ראנדקע מיט אנ'אומבעקאנטער פרוי, וועלכע דערמארדעט איהם...

די דאזיגע אומבעקאנטע פרוי בעגעגענט זיך דערנאך מיט אנ'אנדער אומבעקאנטען מאן, אן ער פרוי, און זי קומט אויך אום...

די איינציגע „סימנים" פעשטייגסנעוואגט, מיט וועלכע מען קאן זיך רעכענען ביי דעם זוכען די פערברעכער זענען: צוויי בלויע צלם'לעך, א מאנא־גראם אויפ'ן העמד פון דעם דערמארדעטען, און — א שטיקעל האפענונג צו בעקומען פון א דראוש־קאוש די אויסערליכע סימנים פון דער פרוי־מער־דערין.

טארטשינסקי, ווייזט אבער אויס, איז פעסט איבערצייגט, אז בענוצענדיג זיך מיט די דאזיגע קנאפע סימנים וועט ער געפינען דעם אייגענטליכען פערברעכער און צושטעלען איהם פאר'ן געריכט.

די זיכערקייט און ענערגיע פון דעם געהיים־אגענט האבען געמאכט א טיפען רושם אויף דעם יונגען שריפטשטעלער.

קודם כל איז ער אוועק צו זיין קאלעגע דעם פאניע, פעטראוו'ן, וועלכער איז, ווי געזאגט, געווען זיינער א שול־חבר.

ער האט איהם געטראפען אינדערהיים. און אהן לאנגע הקדמות געוויזען איהם דעם בלויעם צלם'על.

— וואס, ברודער, ווערסטו עפעס וואגען דערצו?

— וואס זאל איך זאגען — האט יענער פער־וואונדערט געענטפערט — א צלם'על...

— ניין, גיב בעסער א קוק!

פעטראוו האט צוגעטראגען דעם צלם'על צו זיינע נרויסע קארציטנגע אויגען און ארורכגעלייענט מיט א שמייכעל די אותיות: „ס. ה. נ."

— נו, פערשטעהסט עפעס?

— כ'פערשטעה קנאפ... עס מאכט נאר דעם איינדרוק פון א סעקטאנטיש צלם'על. אזעלכער האב איך נאך ביי קיינעם נישט געזעהען... וואס די אותיות בעדייטען ווייס איך אויך נישט... ס'קאן בעדייטען די איניציאלען פון א נאמען און פאמיליע פון זיין אינהאבער, און ס'קאן אויך בעדייטען א נאמען פון א געוויסער געזעלשאפט.... איך ווייס — אפשר יבערייט עס „פאוו רוסקאווא נאראדא", (פערבאנד פון רוסישען פאלק) רג. אלס יוד, האסט דאך אוודאי געמוזט הערען נישט־איז הערען וועגען אזא שווארץ־מאה'דיגער חברה? ! אויף זיכער קאן איך דיר אבער נישט זאגען!...

דיקמאן איז אוועק אנ'ענטוישטער פון זיין געשפרעך מיט פעטראוו'ען.

אמת, דער איינפאל מיט'ן „סאוו" האט גע־קענט ארויפברענגען אויף געוויסע רעיונות, אבער גאט איינציגער, ס'ארא שייכות האט עס געקאנט האבען מיט דעם דאפעל־מארד? !

גאנץ גוט — טארטשינסקי איז איבערצייגט אז די צלם'לעך האבען יא א שייכות צום מארד, אבער, וואס קעהרט זיך דא אן די שווארצע מאה, וואס האט אנומעלט געמאכט די שרעקליכע פאג־ראמען אויף יודען אין גאנץ רוסלאנד.

דיקמאן האט דא נישט געקאנט קלוג ווערען, און ער האט בעשלאסען נישט אריינצוטראכטען מעה־טער אויף דעם, ווארום ס'וועט דאך סייווי נישט האבען קיין פעולה.

ער האט זיך, אלזא, געמוזט אפזאגען דערווייל פון דעם דאזיגען „ממשות'דיגען סימן" און זיך ווענדען צום צווייטען „סימן" — צו די איניציאלען אויפ'ן וועש פון דערמארדעטען.

ער האט זיך דעריבער געלאזט געהן צו דער גרויסער וועש־פירמע ש. טאמער וועט ער דארט עפעס קענען אויפקלערען.

(פארטזעצונג קומט).

ערשטע רשימה פון די זוכי-בגורל

פון גרויסען פרעמיען-קאָנקורס פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

300 אומזיסטע בילעטען

צו דער גרויסער גאָרטען און ספּאָרט-פערוויילונג אין העלענאָוו, וואָס קומט פאָר ד. 2-טען טאָג שבועות

1) י. באַרנשטיין, זאַוואַדזקא 17.
2) וו. ניעמיעצקי, קילינסקעגא 41.
3) גאָלדענבערג, צגיעלנאַם 38.
4) טויבע ראָזענטאַל, פּיעטריקאָווער 118.
5) מנשה בערלינער, אל. 1 מאַי 32.
6) מייער, ציגעלנאָם 45.
7) אברהם איילענבערג, ציגעלנאָם 60.
8) יואל לובקא, שענקעוויטשא 29.
9) א. וויים, יעראָזאָלימסקא 4(7).
10) מיצע, קאַמיענגא 6.
11) מאיר בלומפאַרב, זשעלאַזנא 40.
12) י. זאַקס, פּאָלודניאָוואַ 23.
13) פענסטער, קאַמיענגא 4.
15) ס. ראָזענבערג, זאַכאָדניא 17.
14) אשר סושעק, דרעווגאָווסקא 17.
16) סקולסקי, וואַסאָדניא 50.
17) סענדער, פּאָמאָרסקא 14.
18) יהודה גראָס, זשוראַווויא 9.
19) וועררינגער, וואַסאָדניא 54.
20) שלמה קליינמאַן, פּאַנסקא 45.
21) חיים בער רוטמאַן, צעגעלניאַנא 38.
22) ע. פּריל, פּאָמאָרסקא 3.
23) יעקב ראָזענבלאַט, פראַנציסקאַנער 6.
24) הירש שערפּינסקי, נאָוואָמיעיסקא 21.
25) פריידענרייך, וואַסאָדניא 40.
26) ה' העמלאָוויטש, זאַוואַדזקא 24.
27) א. יאַקובאָוויטש, קילינסקי 17.
28) י. בלומאַן, ראַקישינער 22.
29) ישראל ציגאַמאַן, שקאָלנא 16.
30) א יונגער, פּאָלודניאָוואַ 25.
31) ה' פוקס, פּולנאָצנא 14.
32) פעלדמאַן, מאַניסטראַצקא 29.
38) י. טענענבאַום, פראַנציסקאַנער 61.
34) אברהם ברודסקי, פּיעטריקאָווער 62.
35) קאָזאָווסקי, קילינסקיעגא 12. 3
36) גענניא ליפּסקא, פּאָמאָרסקא 8.
37) יחיאל באַלדערמאַן, פּולנאָצנא 27.
38) זיסעל אַלפּערט, אלטער מאַרק 13.
39) לייב קופּערבלום, טאַרגאָווסקא 46.
40) מאַקס ענגעלבערג, פּיעטריקאָווער 123.
41) א שאַפּיראָ, זשעראָמסקא 15.
42) א. ברוין, נאָוואָ-צעגעלניאַנא 17.
23) נייהויז, פּאָמאָרסקא 33.
44) שלמה רובינשטיין, לאַגעווניצקא 4.
45) הירש ועלדער, פּאַנסקא 3.
46) פראַניא גנאַטעק, אל. 1 מאַי 25.
48) זיסקינד בראָן, אלעקסאַנדראָווסקא 59.
47) פרידמאַן, פּאָמאָרסקא 15.
49) יאַנקעל זיאָנטאָווסקי, זשעראָמסקא 45)
50) הירש פּאַנטש, ראַקישינער 37.
51) ישראל בינקע, פּולנאָצנא 14.
52) הערמאַן בריטבאַרד, אלעקסאַנדראָווסקא 24
53) אברהם ראַק, בזשעזשינער 98.
54) הירש בובריק, פּאָדזשעטשנא 31.
55) רויזע לאה ראָזענטאַל, פּפעפערנאָם 15.
56) י. מאָשקאָוויטש, קילינסקא 127.
57) יוסף סלאָגים, בזשעזשינער 63.
58) יהודה וואַרשאַק, גלובנא 13.
59) מ. וויינטרויב, פּיעטריקאָווער 20.
60) רבקה מאָרקעוויטש, קילינסקא 49.
61) לעאָן גוטמאַ, קעלבאַנאָם 21.
62) אברהם קאַלינסקי, מאַרישינער 23.
63) אברהם זילבערשטיין, פּאָמאָרסקא 25.
64) פרידמאַן, פּאָמאָרסקא 34.
65) מינץ, פּאָמאָרסקא 40.
66) ז. פייגענבוים, פראַנציסקאַנער 28.
67) מ. פעלדמאַן, לוטאָמיערסקא 36.
68) ז. לעווקאָוויטש, דרעוונאָווסקא 21.
69) ש. מאַלאַמוט, פּיעטריקאָווער 116.
70) י. זשיטניצקי, פּאָלודניאָווא 6.
71) מ. וויינטרויב, קאַמיענגא 2.
72) מ. טאַובער, פּיעטריקאָווער 23.
73) ישראל לאַנטשינסקי, פּאָדזשעטשנא 6.
74) אפּאַטאָווסקי, סאָלנא 5.
75) ש. בריטבאַרד, זגערזשער 80.
77) ווייקסעלפיש, יעראָזאָלימסקא 9.
78) וויינריב, וואָלבאָרסקא 36.
79) חיים שוואַרצבערג, 11 ליסטאָפּאַד 6.
80) מ. גליקסמאַן, קאַפּערניק 25)
81) א. ראָווסקי, קילינסקא 143.
82) יאַבלאָנסקי, זשעלאַזנא 53.
83) אברהם מאָראַוויטש, פראַנציסקאַנער 38.
84) ישראל מרדכי ראָזענבוים, ב. יאַסעלעוויטש 15
85) ב. בראָט, בזשעזשינער 19.
8(6) עליאש ווירושאַנסקי, גדאַנסקא 168.
87) נ. ביאַלעק, אנדזשעיא 45.
88) נייפעלד, וואָלבאָרסקא 16.
89) ה. ליס, מלינאַרסקא 9.
90) טעאָפילא הערשביין, פּאָלודניאָווא 36.
91) נ. גליימאַן, לימאַנאָווסקא 42.
92) שטאָקהאַמער, צעגעלנא 84.
93) שלמה ווידאָווסקי דאָלנא 12.
94) וואָלף כענטשינסקי, לאַגעווניצקא 22.
95) א. ניעגאָנאָווסקי, קעלמאַ 34.
96) וועגנער, פּולנאָצנא 16.
97) י. רוטקעוויטש, בערעק יאָסעלעוויטש 17.
98) קאַלאַנסקי, אל. 1 מאַי 21.
99) שלמה וויים, מלינאַרסקא 8.
100) גאָלדבערג, פּולנאָצנא 8.

די ווייטערע רשימה קומט מאָרגען.

טעאַטער „אַרט"

אַלעע 1-טער מאַי 2
(רוג וואָלטשאַנסקא)

שבת, ד. 31/5, זונטאָג, ד. 1/6, מאָנטאָג, ד. 2/6, דינסטאָג, ד. 3 6 ד. י. נור 5 גאַסט-שפּילען פון דער בעוואוסטער יודישער קינסטלערין

אידא קאַמינסקא

מיט איהר געזעלשאַפט בעסטען אַנסאַמבל

אין דער ערפאָלגרייכער פיעסע פון היינטיגען סעזאָן „דער דושאַז-זינגער" דראַמע אין 3 אַקטען פון ס. ראַפּאַלסאָן, יודיש: מ. ראַקאָווסקי.

די דאָזיגע פיעסע איז פערפילמט געוואָרען און דעם ל. מאַנפילם אונטער דעם נאָמען.

אָריגינעלע דושאַז-לידער / אין 2. אַקט קומט פאָר א רעווי. רעזשי און אינסצ.: א דא קאַמינסקי. מוזיק: יוסף קאַמינסקי. דעקאָר.: י. שליווינסקי. בילעטען פאָרפערקויף: שוין אין טעאַטער-קאַסע.

קלאַנג-פילם-טעאַטער

„MIMOZA"

Kilińskiego 178.

היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!!!
עס ווערט דעמאָנסטרירט דער גרויסער קלאַנג-פילם

דער ים-רויבער

אַסיסטענץ און פריי-בילעטען אונגילטיג. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען פון בילדער זענען די פרייזען פון די פּלעצער נישט געהעכערט. אנהויב פון די סעאַנסען אין וואָכען-טעג 5.30, שבת, זונטאָג און חגאות 3.30 נאָכמ.

ס'איז אָנגעקומען

א גרויסער טראַנספּאָרט!!!

■ זומער-שיך ■

פון די נייעסטע פאַסאָנען און עלעגאַנטער אויספיהרונג.

געפלאַכטענע שיך (פּלעטשאַנקעס) פערשידענע סאָרטען.

די פרייזען זענען בעדייטענד פערקלענערט! די פרייזען זענען בעדייטענד פערקלענערט!

J. WINDMAN

פּיעטריקאָווער 35, טעל. 223-11

„Wolfówka" פּענסיאָנאַט

אין קאָלומנא איז שוין געעפענט

ביי לאָסק

פרייע צימערן זענען נאָך פאַראַן.

צאָהן-אַרצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10-2 און פון 4-7

צו פערקויפען
אַן איינריכטונג פון א פריזיר-אַנשטאַלט ווי אויך א שטוב מיט א קיך צו ערפאַהרען סקוועראָווע 20, פון 4-5 נאָכמיטאָג.

דער עקזיסטירענדער אין לאָדז פון 30 יאָר אינסטיטוט פון מינעראַל-וואַסערן

K. Chądzynski

לאָדז, קילינסקיעגא 153, טעל. 160-23

עמפעהלט:

1) סינטעט. הייל-מינעראַל-וואַסערן ווישי, עמס, קאַרלסבאַדער, ביטער-וואַסער אאַז"וו 2) ספּעציאַליטעט פון דער פירמע – מינעראַל-שטוב-וואַסער, וואָס איז אויסגעאַרבייט לויט'ן אייגענעם רעצעפּט. אָנערקענט דורך מבינים פאַרן שמאַק-האַפטען און געזונדסטען געטראַנק. 3) אויסגעצייכנטע איטאַליענישע אָראַנזשאַדע ווי אויך פרוכט-לימאָנאַדע פאָדערט איבעראַל! דאָס ריכטיגע איז נאָר אין פערפלאָמבירטע פלעשלעך מיט'ן פירמע – עטיקעט. 7094

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און ליפּסהיליטיס נעמט אָן פון 4—7 און שפּעטער

לעכער
מאַשינאָווע ווערען אויסגענעהט
גאָרדמאַן ציגעלגאַס 29

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 פאַרמ. און פון 5—9 אָוועגד. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

LEKARZ DENTYSTA

ש. ליבערמאַן

צייז-כירורג

11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 46, טעל. 172-06.
נעמט אָן פון 1—7 אָוועגד

צו לעטשניצע - פרייזען.

א שעהן
צימער
איבערצוגעבען
צו ערפאַהרען
ביי ל. ראָזענצווייג
וואַסאַדניא 14.

אָוועקצוגעבן
א צימער
צו שלאָפען
פאַר יונגעלייט
קאָנסטאַנטינער 12
א. שטערן.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 72—134
נעמט אָן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 9-7 נ. מ. אין קליניק „סאַנאַטאָ" אַגראַדאָווא 10 פון 12—1

ווענערישע-כירורגישע קליניק

„SANATO"

אַגראַדאָווא 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אויערן-, נאַז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 81-27.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2 - 4

DR. MED.
L. Pikielny
אורלאָג
ספּעציעל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקהייט
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4—7 אָוועגד.

אָבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. א חודש מיט אַפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60– „ 4 „
פאַר א מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18– „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.